Vlaams Parlement

1747 (2018-2019) – Nr. 4
ingediend op 12 december 2018 (2018-2019)

Verslag van de hoorzittingen

namens de Commissie voor Onderwijs
uitgebracht door Vera Celis, Orry Van de Wauwer en Elisabeth Meuleman

over het voorstel van decreet

van Kathleen Helsen, Kris Van Dijck en Jo De Ro

houdende wijziging
van het decreet basisonderwijs
van 25 februari 1997
en de Codex Secundair Onderwijs,
wat het inschrijvingsrecht betreft

Samenstelling van de Commissie voor Onderwijs:

Voorzitter: Jan Durnez.

Vaste leden:
Vera Celis, Paul Cordy, Koen Daniëls, Ingeborg De Meulemeester, Kathleen Krekels, Kris Van Dijck;
Jos De Meyer, Jenne De Potter, Jan Durnez;
Franc Bogovic, Jo De Ro;
Caroline Gennez, Tine Soens;
Elisabeth Meuleman.

Plaatsvervangers:
Björn Anseeuw, Peter Persyn, Grete Remen, Willy Segers, Miranda Van Eetvelde, Manuela Van Werde;
Sabine de Bethune, Vera Jans, Katrien Schryvers, Orry Van de Wauwer;
Jean-Jacques De Gucht, Francesco Vanderjeugd;
Katia Segers, Steve Vandenberghe;
Elke Van den Brandt.

Documenten in het dossier:
1747 (2018-2019) – Nr. 1: Voorstel van decreet
– Nr. 2: Advies van de Vlaamse Onderwijsraad
– Nr. 3: Advies van de Raad van State

INHOUD

I. Stad Antwerpen en stad Gent 5
1. Uiteenzetting door stad Antwerpen 5
1.1. Ervaring MeldJeAan Antwerpen 5
1.2. Voorstel van decreet Inschrijvingsrecht 5
1.3. Antwerpen en het voorstel van decreet 6
2. Uiteenzetting door stad Gent 9
2.1. Gent 2018-2019: algemeen 9
2.2. Gent 2018-2019: basisonderwijs 9
2.3. Gent 2018-2019: secundair onderwijs 10
2.4. Gent 2019-2020 10
2.5. Centrale tijdslijn basisonderwijs 11
2.6. Centrale tijdslijn secundair onderwijs 11
2.7. Verplichting digitaal aanmelden 11
2.8. Aansluiten niet-buurgemeenten 11
2.9. Overgangsjaar ondervertegenwoordigde groepen 11
2.10. Buitengewoon onderwijs 12
2.11. Conclusie 12
3. Vragenronde 12
3.1. Tussenkomsten van de leden 12
3.2. Antwoorden van de steden en replieken 14
II. De onderwijsverstrekkers KOV en OVSG 17
1. Uiteenzetting door Katholiek Onderwijs Vlaanderen 17
1.1. Algemeen 17
1.2. Vragen en bedenkingen 17
1.3. Buitengewoon onderwijs 18
2. Uiteenzetting door de Onderwijskoepel van Steden en Gemeenten 20
2.1. Tevredenheid over … met aandacht voor … 20
2.2. Knelpunten 21
2.3. Conclusie 21
3. Vragenronde 21
3.1. Tussenkomsten van de leden 21
3.2. Antwoorden en replieken 22

III. POV en LOP's 24
1. Uiteenzetting door Provinciaal Onderwijs Vlaanderen 24
1.1. Waarborgen van de vrije schoolkeuze 24
1.2. Maximale uniformiteit 25
1.3. Centrale tijdslijn 25
1.4. Financiële ondersteuning 25
1.5. Buitengewoon onderwijs: gezamenlijke verantwoordelijkheid 26
1.6. Tot slot 26
2. Uiteenzetting door de lokale overlegplatforms 26
2.1. LOP-landschap 26
2.2. Basishouding van de gemandateerde LOP-voorzitters 26
2.3. Signalen van de LOP-voorzitters 27
3. Vragenronde en replieken 28
IV. De onderwijsverstrekkers GO! en OKO 28
1. Uiteenzetting door het GO! 28
1.1. Algemeen 28
1.2. Capaciteit 28
1.3. Uitgangspunten inschrijvingsbeleid 28
1.4. GO!-uitgangspunten inschrijvingsbeleid 29
1.5. Knelpunt: aanmeldingssysteem 29
1.6. Knelpunt: dubbele contingentering 29
1.7. Knelpunt: toewijzing en inschrijving secundair onderwijs 29
1.8. Knelpunt: buitengewoon onderwijs 30
1.9. Knelpunt: timing en transparantie 30
1.10. Voorstellen 30
2. Uiteenzetting door het Overleg Kleine Onderwijsverstrekkers 30
2.1. Algemeen 30
2.2. Situering OKO 31
2.3. Knelpunten OKO 31
3. Vragenronde 33
Gebruikte afkortingen 37

Op 4 en 6 december 2018 organiseerde de Commissie voor Onderwijs hoorzittingen over het voorstel van decreet van Kathleen Helsen, Kris Van Dijck en Jo De Ro houdende wijziging van het decreet basisonderwijs van 25 februari 1997 en de Codex Secundair Onderwijs, wat het inschrijvingsrecht betreft.

Tijdens deze hoorzittingen kwamen aan bod:
- stad Antwerpen: Claude Marinower, schepen voor Onderwijs en Rechtszaken, Kim Anthoni, deskundige inschrijvingsrecht basisonderwijs, en Steven Penneman, deskundige inschrijvingsrecht secundair onderwijs;
- stad Gent: Elke Decruynaere, schepen van Onderwijs, Opvoeding en Jeugd;
- Katholiek Onderwijs Vlaanderen: Chris Smits, secretaris-generaal, en Tom Vermeulen, pedagogisch begeleider;
- Onderwijskoepel van Steden en Gemeenten: Bruno Sagaert, directeur koepel;
- Provinciaal Onderwijs Vlaanderen: Griet Mathieu, directeur;
- lokale overlegplatforms: Hubert Buys, woordvoerder LOP-voorzitters;
- GO!: Raymonda Verdyck, afgevaardigd bestuurder, en Sophie Van Cauwenberghe, beleidsthemabeheerder Onderwijsorganisatie en -personeel;
- Overleg Kleine Onderwijsverstrekkers: Hans Annoot.

I. Stad Antwerpen en stad Gent

1. Uiteenzetting door stad Antwerpen

Claude Marinower memoreert bij het begin van zijn uiteenzetting zijn laatste bezoek aan de commissie, op 24 maart 2015, om zijn ervaringen met en reflecties op het toenmalige Inschrijvingsdecreet te geven. Hij stelt vast dat een aantal van de zaadjes van toen in vruchtbare bodem zijn gevallen, met als resultaat voorliggend voorstel van Inschrijvingsdecreet.

Antwerpen heeft sinds 2015 niet stilgezeten. Na lange ervaring in het basisonderwijs heeft de stad een aanmeldsysteem ontwikkeld voor het eerste jaar van het secundair onderwijs, dat dit voorjaar voor het eerst toegepast is. De commissieleden weten ongetwijfeld dat niet alle scholen hebben deelgenomen, wat voor een negatieve perceptie van de inschrijvingsperiode heeft gezorgd. Nochtans heeft het systeem probleemloos gedraaid, stelt de spreker.

1.1. Ervaring MeldJeAan Antwerpen

MeldJeAan draait momenteel in drie steden: in Antwerpen en Gent voor basis- en secundair onderwijs, en in Leuven voor het basisonderwijs. Dat zegt iets over de capaciteit die het systeem aankan, en over de overdraagbaarheid naar andere regio's. Er zijn overigens nog meer geïnteresseerde gemeenten, voornamelijk in de regio Gent, vult de schepen aan.

Niet onbelangrijk is dat Antwerpen en Gent samen al ruim 750.000 euro geïnvesteerd hebben, en daarbij de applicatie jaarlijks hebben bijgestuurd. Antwerpen alleen al zet een team van drie voltijdse medewerkers in voor die opdracht, aangevuld met extra mensen in de drukke periodes. De stad doet dat omdat ze van mening is dat ouders en hun kinderen recht hebben op een eerlijke en transparante kans op een plek in hun voorkeurschool, en op correcte, volledige en begrijpbare informatie.

1.2. Voorstel van decreet Inschrijvingsrecht

Het voorstel van decreet is een belangrijke stap in de goede richting omdat het van de juiste principes vertrekt, meent de spreker. Scholen die willen kunnen

weigeren, maar moeten voortaan digitaal aanmelden, waarmee wachtrijen definitief tot het verleden behoren. Aanmelden betekent meer keuzevrijheid voor ouders binnen het steeds krapper wordende aanbod, althans in capaciteitsgebieden, maar ook daarbuiten, zoals de recente geschiedenis leert. Dat dit moet uitgevoerd worden volgens een centrale tijdslijn in het secundair onderwijs, is een extra troef die het probleem oplost van de concurrentie met scholen in de rand, die door de Antwerpse scholen als oneerlijk gepercipieerd wordt.

Het voorstel geeft bovendien de doelstelling mee volgens dewelke de aanmelding moet gebeuren, wat de schepen toejuicht, omdat zij duidelijkheid schept. Het is belangrijk dat ouders weten volgens welke criteria zij wel of niet een plek krijgen toegewezen voor hun kind. Voor elke ouder en elk kind een eerlijke kans op een plek in een voorkeurschool, is wat men met MJA al jaren beoogt en ook realiseert. Het doet goed dat het voorstel van decreet die stelling nu overneemt. Een bijzonder positief element voor Antwerpen is de aanmeldingsverplichting voor het secundair onderwijs. Het vorige schooljaar, toen in Antwerpen 46 van de 66 scholen deelnamen, leerde immers welke chaos het bestaan van twee systemen in eenzelfde regio kan veroorzaken.

Deze bijval neemt niet weg dat een uitdaging blijft bestaan. Waar de vraag groter is dan het aanbod, zal men nooit voor elk kind zijn eerste keuze kunnen garanderen, vanwege de schaarste op schoolniveau. MJA is in feite een rationele oplossing voor een zeer emotionele materie. Men moet zich ervan bewust blijven dat men nooit voor iedereen het juiste zal kunnen doen, maar dat men er wel naar moet streven voor zoveel mogelijk kinderen een zo hoog mogelijke keuze toe te wijzen. Daarom moet een systeem, naast eerlijk en transparant, ook echt uit te leggen zijn aan ouders. Bij elke stap in het toewijzingsalgoritme moet men eraan denken dat een ouder die moet kunnen begrijpen. Inmiddels is dat een Antwerpse specialiteit, verzekert de schepen.

1.3. Antwerpen en het voorstel van decreet

Schepen Claude Marinower biedt vervolgens enige kritische reflectie op een aantal aandachtspunten. Het betreft geen breekpunten, maar zaken en formuleringen die in een aantal zeer concrete gevallen de praktijk zullen bemoeilijken, tenzij ze nu worden opgelost.

Het voorstel van decreet beschrijft het kader voor de toekomstige inschrijvingsprocedure vanaf schooljaar 2020-2021, en voorziet in een overgangsperiode, die scholen in staat moet stellen zich voor te bereiden op de praktische uitwerking maar tegelijkertijd waar mogelijk reeds volgens de geest van het nieuwe decreet te opereren. Antwerpen heeft dat begrepen en is volop bezig met de voorbereiding van de inschrijvingsperiode voor het schooljaar 2019-2020. Het tracht dat te doen binnen het kader van het voorstel, wat voor het basisonderwijs vrij eenvoudig is. De huidige werkwijze kan gecontinueerd worden, vermits zij perfect mogelijk is binnen de contouren van het voorstel.

Voor de inschrijvingen in het secundair is de belangrijkste wijziging dat alle scholen verplicht worden aan te melden, wat het genoemde probleem van het afgelopen jaar oplost. Het voorstel stapt af van de dubbele contingentering voor het secundair onderwijs. In Antwerpen zal men die niet meer toepassen, en MJA werd recent nog aangepast om daaraan tegemoet te komen.

Een gemiste kans is wel dat men er niet voor heeft gekozen dezelfde lijn voor het basisonderwijs te volgen. In 2015 heeft Claude Marinower in de commissie reeds gepleit voor de afschaffing van de dubbele contingentering in het basisonderwijs, en gevraagd haar op zijn minst optioneel te maken zodat men lokaal zelf kan

bepalen hoe de sociale mix bereikt kan worden. Hij betreurt dan ook wat thans voorligt op dit vlak, ook al is het voor hem geen breekpunt.

Dat scholen in de rand kunnen aansluiten op het systeem is eveneens een goede zaak, al waarschuwt hij wel dat de strakke timing het niet evident maakt om de scholen die dat wensen, nog te laten aansluiten bij MJA. Zoals gezegd is de voorbereiding immers al bezig sinds september.

Naast eerlijkheid en transparantie draagt een digitaal aanmeldingssysteem zoals de MJA-applicatie ook bij tot de efficiënte verzameling van cruciale data en geeft het een quasi instant overzicht van de situatie: aantal aanmeldende kinderen versus aantal plaatsen, wachtlijsten per school enzovoort. MJA sluit ook dubbele inschrijvingen uit. Om die reden wil Antwerpen, hoewel dat niet opgenomen is in het voorstel van decreet, de komende aanmeldperiode reeds aan de slag met een digitale aanmelding voor de voorrangsgroepen, met name broers en zussen, en kinderen van personeel. Helaas maakt de huidige formulering van het voorstel dat niet mogelijk.

Daarnaast is Antwerpen van mening dat de huidige formulering van de principes van het standaardalgoritme het bereiken van de doelstelling van aanmelden in de weg staat. Men stelt de doelstelling niet in vraag, en is integendeel bereid om de applicatie te optimaliseren om die doelstelling te bereiken. De voorliggende formulering biedt daartoe evenwel niet de ruimte. Voor de technische details verwijst de schepen naar de volgende sprekers, Kim Anthoni en Steven Penneman. Het kan niet de bedoeling zijn, onderstreept hij, dat Antwerpen en Gent naar een kwalitatief inferieure applicatie evolueren.

1.3.1. Aandachtspunt 1: inschrijvingen buitengewoon onderwijs

Wat het buitengewoon onderwijs betreft, verwijst de schepen naar het advies van de Vlor, dat zijns inziens goed onderbouwd is. Ook op dat vlak zit de geest van het decreet goed: voor elk kind moet een plek gevonden worden. Maar de wijze waarop is volgens Antwerpen incoherent, niet werkbaar in de praktijk, en nefast voor de minder goed geïnformeerde ouder. Aanmelden is niet meer mogelijk, terwijl dat net de oplossing is. Heel wat scholen doen het al vandaag. Hij stelt dan ook voor geen stap terug te zetten maar verder te bouwen op de expertise van het terrein.

Kim Anthoni bevestigt dat. Ook in het buitengewoon onderwijs willen ouders de beste school voor hun kind. Er is evenwel een andere dynamiek en veel druk op de plaatsen van de verschillende types. Daarom werken heel wat scholen al met een aanmeldingssysteem. Het is een gemiste kans om dat pad te verlaten en opnieuw chronologie te hanteren. Zij suggereert om tijdens een overgangsjaar met de betrokken scholen een aanmeldingssysteem te onderzoeken voor het buitengewoon onderwijs, met mogelijk eigen afwegingscriteria.

1.3.2. Aandachtspunt 2: tijdslijn inschrijvingen basisonderwijs

Antwerpen betreurt dat de tijdslijn beperkt wordt tot de aanmeldende scholen. Het ontbreken van een gemeenschappelijke inschrijvingsdatum heeft impact op zowel scholen als ouders, stelt de spreker. Het concurrentiegevoel wordt groter, er vinden meer dubbele inschrijvingen plaats en de transparantie verkleint.

1.3.3. Aandachtspunt 3: aanmelden voorrangsgroepen secundair onderwijs

Steven Penneman schetst dat vanaf het schooljaar 2020-2021 het voorstel van decreet voorziet in een gezamenlijke aanmeldperiode voor alle leerlingen, wat een goed initiatief is, dat de MJA-applicatie op dit moment echter technisch nog

niet aankan. Daarom wil het Antwerpse LOP secundair graag de werkwijze toepassen die het Antwerpse LOP basisonderwijs nu al hanteert, met een aparte aanmeldperiode voor de voorrangsgroepen, waarin alle tickets worden toegekend.

Voordeel is minder dubbele inschrijvingen. Zonder deze regeling moeten de leerlingen zich immers rechtstreeks op de scholen zelf inschrijven en zijn ze niet opgenomen in het elektronisch systeem, dat dus van ongeveer 1500 leerlingen niet weet op welke school ze ingeschreven zijn, waardoor men evenmin weet wie ook meedoet voor de reguliere plaatsen. In het secundair onderwijs is het immers minder evident dan in het basisonderwijs dat voorrangsgroepen de school van broer of zus de meest geschikte vinden.

De voorgestelde werkwijze zorgt bovendien voor minder planlast voor scholen. De applicatie geeft immers een overzicht van alle aangemelde kinderen, tickets en inschrijvingen in een handig exportbestand. Zonder de genoemde 1500 leerlingen kan men dat echter niet koppelen met een inschrijvingssysteem om een volledig beeld te hebben. Heel wat data die scholen nodig hebben voor de inschrijving, kunnen ze rechtstreeks overnemen van het aanmeldingssysteem.

Een beter overzicht van de inschrijvingen zorgt ook voor een kleinere carrousel achteraf. Het systeem is immers zo gebouwd dat men op elk moment slechts één ticket of inschrijving kan vasthouden. De spreker meldt dat dit is doorgepraat met het Antwerpse LOP secundair, dat eveneens daaraan de voorkeur geeft voor het volgende schooljaar. Hij vraagt dan ook daar alsnog in te voorzien voor het overgangsjaar. Voor dit voorstel van amendement wordt geput uit de formulering voor het basisonderwijs.

1.3.4. Aandachtspunt 4: standaardalgoritme

Voor de beschrijving verwijst Steven Penneman naar een reflectienota die Antwerpen en Gent schreven samen met academici van vier universiteiten. Het blijft technisch een moeilijke kwestie, omdat het perfecte algoritme niet bestaat. Er moeten altijd eigenschappen afgewogen worden. Men kan nooit iedereen zijn eerste keuze geven.

Conclusie van de reflectienota is dat er optimalere manieren zijn dan wat voorligt, om de initiële doelstelling, die men bijtreedt, te bereiken. Geen enkele thans bestaande werkwijze van enige omvang voldoet aan de voorliggende beschrijving, wat in tegenspraak is met de conceptie van het voorstel van decreet als consolidatie van de ervaring van de voorbije tien jaar. Men lijkt in de plaats gekozen te hebben voor een nieuw algoritme, dat noch wetenschappelijk beschreven noch op enige schaal toegepast is, en bovendien de deur openzet voor strategisch gedrag van ouders, wat altijd in het voordeel is van wie kansrijk is, zoals de wetenschappelijke bevindingen leren. Concreet zou dat bij het standaardalgoritme erin bestaan om scholen op zijn lijst te zetten die men niet wil, maar die wel populair zijn, maar daar gaat de spreker niet verder op in.

Hij stelt voor ofwel het optimale algoritme verder met de academische wereld te bekijken, dan wel één zin in de formulering van het standaardalgoritme aan te passen, zodat minstens de meest gebruikte werkwijze ook de komende jaren kan toegepast worden. Zij is in 2015 tijdens de genoemde hoorzittingen beschreven door professor Cantillon.

De doelstelling van een zo hoog mogelijke keuze voor zoveel mogelijk kinderen zonder enig kind een voordeel te geven ten koste van een ander, staat haaks op de standaardwerkwijze, besluit de spreker. Het voorstel van amendement bestaat erin de eerste zin zodanig aan te passen dat men de meest gebruikte werkwijze

kan hanteren, ofwel de hele standaardwerkwijze aan te passen en te beschrijven welke eigenschappen men als uitkomst wenselijk acht.

1.3.5. MJA en standaardalgoritme

Wat MJA betreft, zijn inmiddels twee applicaties vanaf nul opgebouwd, waarvan de huidige de meest performante is. Zij wordt toegepast in Antwerpen, Gent en Leuven, terwijl heel wat geïnteresseerde vragen komen van andere steden, gemeenten en scholen. Ze heeft het voordeel dat ze niet alleen configureerbaar is per groep scholen, stad of capaciteitsregio, maar ook op maat (tekstueel en logistiek) zoals dat gebied ermee wil werken. Het is een totaalpakket voor aanmelding, verdeling van plaatsen en organisatie van de inschrijvingen.

Een doorontwikkeling conform de principes van het voorstel van decreet is zeker mogelijk. De overgang van multi-instance naar multi-tenant betekent dat de kostprijs van de applicatie serieus kan worden gedrukt. Men laat in de plaats van verschillende slechts één enkele applicatie draaien, waarmee alle databases verbonden worden voor een fractie van de kosten. Naast de uitbreiding tot heel Vlaanderen is er ook de opportuniteit om de applicatie, waarvan de ontwikkeling in 2012-2013 begon, toen mobiele telefoons en iPads nog minder verspreid waren, bij de tijd te brengen en zelfs op de weg naar de toekomst te zetten.

1.3.6. De tijd dringt

Schepen *Claude Marinower* besluit dat het voorstel van decreet positief is. Men moet nu vooruit en het heeft geen zin om nog langer te talmen. Op het terrein hoort hij dat nogal wat scholen in de rand rond Antwerpen zich voorbereiden en dat zij dringend nood hebben aan duidelijkheid. Evenzeer moeten de ouders weten waar zij aan toe zijn. Ten alle kosten moet de herhaling van chaos vermeden worden. Mits enkele aanpassingen ligt een goede oplossing voor. Er zijn wel nog een aantal aandachtspunten om het decreet operationeel te krijgen tegen de inschrijvingsperiode voor schooljaar 2020-2021, en dat is niet meer veraf, besluit de schepen.

2. Uiteenzetting door stad Gent

Schepen *Elke Decruynaere* herinnert aan de vraag uit Gent in 2016 om ook aandacht te besteden aan de inschrijvingen in het secundair onderwijs, die toen nog geen topic vormden in de commissie.

2.1. Gent 2018-2019: algemeen

De schepen wijst op het aantal aanmeldingen in het Gentse basis- en secundair onderwijs tijdens het vorige schooljaar. In het basisonderwijs heeft het systeem na tien jaar werking een aanmeldingsgraad van ongeveer 90 percent bereikt. In het secundair onderwijs, waar het voor het eerst werd ingezet, gaat het over 3024 aangemelde leerlingen. Het vergt veel inspanningen om zo veel mogelijk leerlingen over de drempel van onlineaanmelding te helpen.

2.2. Gent 2018-2019: basisonderwijs

Na tien jaar is het werk evenwel niet af, want dat is het nooit, merkt de schepen op. De ruimte voor feedback en de gezamenlijke zoektocht naar optimalisering zorgen wel voor een groot draagvlak bij de scholen, onderstreept ze. 97 percent van de aangemelde instappers haalt een ticket. Uiteindelijk vindt elk kind een plaats op een school. Sinds 2016 zijn er ook meer plaatsen dan kinderen, dankzij de capaciteitsuitbreiding, wat niet wegneemt dat er tegen 2024 nog 1912 plaatsen nodig zijn in het basisonderwijs, en in het secundair onderwijs 4000.

Wie de vrijheid van schoolkeuze wil garanderen, moet er in de eerste plaats voor zorgen dat er voldoende plaats is, merkt de schepen op.

Cijfers tonen aan dat het systeem ook werkt voor de dubbele contingentering en een betere sociale mix realiseert, zij het in combinatie met andere initiatieven. Het LOP vraagt in dat verband om thuistaal Nederlands te laten meetellen als indicator, al heeft de spreker er begrip voor dat men het politieke akkoord niet wil openbreken maar vooruit wil.

2.3. Gent 2018-2019: secundair onderwijs

Daarop zoomt de schepen in op de resultaten in het secundair onderwijs. Het resultaat na de aanmeldingen (2 maart 2018): 86 percent heeft de eerste keuze, 95 percent de eerste of tweede keuze, 14 van de 18 scholen met aso-bovenbouw zijn onmiddellijk volzet en er werden 232 extra plaatsen gecreëerd na de bekendmaking van het resultaat.

Resultaten na het verzilveren van de tickets (23 maart 2018): 96 percent heeft de eerste keuze, 99 percent de eerste of tweede keuze, 311 leerlingen namen hun ticket niet op.

Het opvallende verschil tussen de twee resultaten heeft als een van de belangrijkste oorzaken de creatie van extra plaatsen. De scholen hielden daar evenwel een kater aan over, want bij de hertelling in september kreeg geen enkele de bijhorende extra lestijden, beklemtoont de schepen. De spreker vreest dan ook dat de bereidwilligheid tot verhoging van de capaciteit dit jaar niet zal herhaald worden, zelfs niet waar fysieke ruimte overblijft, tenzij het parlement de criteria herbekijkt en daar tijdig en goed over communiceert.

Tweede oorzaak van het verschil zijn de dubbele aanmeldingen van leerlingen die zich uiteindelijk buiten Gent inschrijven, wat volgens haar neerkomt op enkele weken virtueel kamperen. Werken met één aanmeldingssysteem vermijdt dergelijke dubbele inschrijvingen, waardoor de resultaten van maart al in februari behaald kunnen worden. Daarmee had men dit jaar veel commotie kunnen vermijden.

Ook de mogelijkheid om eerste voorkeuren te wisselen, kan daartoe bijdragen. Het betreft een optimalisering die Gent dit jaar zal invoeren. Dit werd al in het algoritme opgenomen, al zal de schepen zich uiteraard niet verzetten tegen een nog beter systeem, dat strategieneutraal is en ook wissels mogelijk maakt op de wachtlijst. Ook Gent is voorstander van één algoritme voor heel Vlaanderen, want daarmee vermijdt men discussies tussen steden en gemeenten. Dat vergt evenwel denkwerk, materiaal en tijd. In afwachting is de mogelijkheid om te werken met het genoemde aangepaste algoritme, dat wissels verwerkt, al een stap vooruit. Het is ook simpel uit te leggen aan de ouders dat ze hun voorkeurschool vooraan moeten zetten. Elke Decruynaere wijst er nog op dat 45 percent van de Gentse leerlingen van buiten de stad komt en dat het dus gaat om een regionaal thema.

2.4. Gent 2019-2020

In het basisonderwijs staat alles klaar om te werken volgens de bepalingen van het voorstel van decreet, stipt de schepen aan. Nieuw is wel dat alle scholen in Merelbeke, Hansbeke en Nevele, evenals twee scholen in Lochristi op hun vraag in het systeem stappen. Het zijn vooral die gemeenten zelf die er de voordelen van plukken, terwijl hetzelfde fenomeen in het secundair onderwijs ook het voordeel voor Gent zelf oplevert dat dubbele inschrijvingen en virtueel kamperen wordt tegengegaan. Op dat niveau is Gent bovendien klaar om de aanmelding

van broers en zussen, en van kinderen van het personeel in de aanmelding op te nemen. Het zou dan ook spijtig zijn mocht het amendement waar Antwerpen om vraagt, tot gevolg hebben dat Gent dat niet kan. Verder hebben negen van de twaalf aangrenzende scholen aangegeven dat ze in het onlineaanmeldingssysteem willen stappen. Ze bevinden zich in Melle, Zelzate, Wachtebeke, Lochristi, Merelbeke en Evergem.

2.5. Centrale tijdslijn basisonderwijs

Gent sluit zich aan bij het pleidooi van Antwerpen voor een centrale tijdslijn in het basisonderwijs, die ontbreekt in het huidige voorstel van decreet. Ook schepen Elke Decruynaere wijst op het concurrentie-effect vanwege scholen uit de rand van de stad. Verder is Gent blij met het feit dat voorrangsgroepen voor de aanmeldprocedure kunnen worden ingeschreven, en met de periode voor inschrijven met ticket en daarna de periode voor inschrijven zonder ticket.

2.6. Centrale tijdslijn secundair onderwijs

Bij de centrale tijdslijn in het secundair onderwijs signaleert de schepen dat de scholen vinden dat de timing ongelukkig valt. Iedereen weet dat aanmelden in januari of februari te vroeg is. Tot nu toe werd daarmee gewerkt op vraag van de Gentse scholen, die vreesden dat de regels in de gemeenten rond Gent eerder zouden komen. Zij hebben echter ingezien dat het beter later in het schooljaar georganiseerd wordt, omdat de schoolkeuze dan beter geïnformeerd gebeurt. Anderzijds is er nu de nieuwe zorg dat het niet evident is om alle leerlingen in te schrijven en die met een ticket op te bellen, als men daarmee pas op 29 mei kan beginnen. In Gent gaat het bijvoorbeeld om 338 leerlingen op 12 dagen.

2.7. Verplichting digitaal aanmelden

Alle Gentse scholen meldden vorig jaar al digitaal aan en dat zal ook voor dit schooljaar het geval zijn, stipt de spreker aan. Voordeel is dat nu ook de scholen in de regio rond Gent, waar vorig jaar gekampeerd werd, meedoen. Zij wijst op het belang van duidelijke communicatie aan de ouders en de leerlingen, die onder meer moeten leren nadenken over alternatieven.

Verder suggereert ze om de capaciteitsregio's waarbinnen iedereen met hetzelfde systeem werkt, jaarlijks te bekijken. Het systeem moet immers niet alleen eerlijk en transparant maar ook vlot lopen. De schepen geeft De Pinte als voorbeeld, waar men een eigen systeem overweegt om de plaatselijke ouders af te schermen. Dat zou evenwel slecht zijn voor de ouders, die opnieuw meermaals digitaal moeten aanmelden. Volgens de spreker kan men de band met Gent niet negeren.

2.8. Aansluiten niet-buurgemeenten

Op dit moment zijn de niet-buurgemeenten niet opgenomen in het voorstel. Alleen buurgemeenten kunnen in een systeem instappen. Voor Gent is niet duidelijk waarom een dergelijke, vrije beslissing wordt uitgesloten. De schepen verzekert dat de stad daarop geen druk uitoefent. Zij is wel bereid hen op te nemen in MJA en daar goede afspraken over te maken, waarbij ze wijst op de kostprijs van een eigen systeem.

2.9. Overgangsjaar ondervertegenwoordigde groepen

Vervolgens bespreekt Elke Decruynaere een concrete aanpassing die Gent vraagt met betrekking tot de ondervertegenwoordigde groepen. In wat voorligt, kan men hen voorrang geven voor 20 percent en zelf bepalen wie daaronder verstaan

wordt. Dat percentage is in het huidige systeem een plafond. Het Gentse secundair onderwijs kent in de A-stroom evenwel gemiddeld een 31/69-verdeling, waardoor werken met een 20/80-verdeling de sociale mix afremt. Dat kan vermeden worden met een technische aanpassing, die echter volgens Digipolis niet meer haalbaar is voor het volgende schooljaar. Om die stap achteruit te vermijden, vraagt Gent ook daarvoor een overgangsjaar, waarin voor de ondervertegenwoordigde groepen nog op de manier van vorig jaar kan worden gewerkt, in afwachting van een systeem dat aan de wil van de decreetgever voldoet.

2.10. Buitengewoon onderwijs

Om kamperen in het buitengewoon onderwijs te vermijden, wil Gent een mix van online aanmelden en een platform dat de beste individuele oplossingen voor de leerlingen bekijkt, terwijl de voorliggende formulering samen met de timing voor kamperen zorgt en dus een stap achteruit is.

2.11. Conclusie

Elke Decruynaere roept alle hens aan dek om alles rond te krijgen. Lokale besturen, LOP's en administratie zaten niet stil maar er is nog veel werk. Veel schepenen, schoolbesturen en ouders zijn nog niet goed op de hoogte van wat op hen afkomt, waarschuwt ze. Niets doen is geen optie, want kamperen met betaald personeel en handgemeen tussen ouders is in Vlaanderen anno 2019 niet aanvaardbaar.

3. Vragenronde

3.1. Tussenkomsten van de leden

Jo De Ro noemt de positieve invalshoek van de sprekers een verademing. De steden erkennen blijkbaar dat in het voorstel van decreet de lokale adviezen en ervaring worden meegenomen. Hij verzekert dat ook deze hoorzittingen niet pro forma plaatsvinden en dat de commissie aanpassingen op grond van een politieke consensus niet zal nalaten. Er is inderdaad geen weg terug, stipt het lid aan.

Verder wil hij weten hoe het algoritme ertoe kan leiden dat mensen elkaars eerste keuze krijgen toegewezen. Waarom wil een stad als Gent dat thuistaal Nederlands meespeelt, net zoals in de Vlaamse Rand?

Volgens het lid is de luisterbereidheid zeer groot ten aanzien van de lichte aanpassingen met grote winst op het terrein die Antwerpen suggereert. Hoe groot is de technische stap om iets als MJA uit te breiden naar heel Vlaanderen? Waarom wil men ook voor het basisonderwijs één datum? Is dat vanwege de communicatie, of spelen ook andere elementen uit de buitenzones of grensgebieden?

Kris Van Dijck stelt dat de uitwerking van een inschrijving niet zo eenvoudig is, maar hij is zich bewust van de noodzaak van een goede vertaling van de decretale regeling van 82 bladzijden voor de buitenwereld. Hij denkt dat de indieners op de goede weg zijn om hun doelstellingen te bereiken en de sprekers bevestigen dat. Het lid neemt akte van het pleidooi voor één tijdslijn in het basisonderwijs. Wat de datum voor het secundair onderwijs betreft, moet een evenwicht gevonden worden tussen de tijd die op het einde van het basisonderwijs nodig is voor oriëntatie en keuze, en de tijd die de secundaire scholen nodig hebben.

Verder mag men de 80/20-bepaling voor de ondervertegenwoordigde groepen niet op één lijn plaatsen met de dubbele contingentering, die strikt bepaalde wie onder de 31 percent viel waar Elke Decruynaere naar verwees, terwijl men dat nu autonomer kan invullen. De indieners trekken de kaart van een ruimere lokale invulling.

Heeft hij goed begrepen dat Gent en Antwerpen voorstander zijn van één systeem voor heel Vlaanderen en dat de Vlaamse overheid het voortouw neemt om overal hetzelfde instrument ter beschikking te stellen? Volgens het lid willen ook alle indieners op termijn daarnaartoe.

Elisabeth Meuleman dankt de steden en gemeenten voor hun constructieve medewerking en de inzet van hun ervaring. Is Antwerpen het eens met Gent dat de timing problematisch is? Scholen vinden het een onmogelijke opdracht om alles nog te regelen midden in de examenperiode. Is er consensus over vervroeging? Is een overgangsjaar voor de 20/80-regeling ook voor Antwerpen haalbaar? Steunt het de Gentse oproep om de leerkrachturen te hertellen, om te voorkomen dat scholen niet gemotiveerd worden om hun capaciteit uit te breiden?

Moeten in het buitengewoon onderwijs in het licht van volgend jaar al dingen gebeuren, afgezien van de meer structurele ingrepen die naar voren werden geschoven? Verder blijft het probleem van de randgebieden overeind, ook al zijn er toenaderingspogingen in beide richtingen. Zijn er ook in Antwerpen randgemeenten die wensen in te stappen? Ervaart men ook daar de concurrentie?

Is het haalbaar om volgend jaar tot één algoritme te komen? Zijn de verschillende posities verzoenbaar in een consensus? Hoe bevordert Antwerpen de sociale mix zonder dubbele contingentering? Denkt men de capaciteitstekorten, die uiteindelijk de oorzaak zijn van de inschrijvingsproblematiek, op korte termijn het hoofd te kunnen bieden?

Caroline Gennez stelt vast dat men moeilijk tot de consensus kwam om de doelstellingen te realiseren die zo helder in het regeerakkoord zijn beschreven. Toch is het goed dat nu een voorstel voorligt, zoals ook de twee steden oordelen. Iedereen is tevreden dat naar een centrale tijdslijn met één inschrijvingsdatum wordt gewerkt, al dreigt de timing krap te worden, niet het minst voor de steden en gemeenten, waar immers in januari nieuwe schepencolleges aantreden. Minder positief vindt het lid dan weer dat voor de transparantie niet meteen werd gekozen voor een centraal Vlaams aanmeldingsregister. Wat zijn goede redenen om daar niet mee te werken? Is de voorliggende organisatie voldoende transparant?

Dubbele contingentering is een middel en geen doel, merkt het lid op. De doelstelling is immers segregatie tegengaan en de sociale mix bevorderen zodat de school de afspiegeling van een buurt vormt. De dubbele contingentering is de enige maatregel die op dat vlak ooit enig verschil heeft kunnen maken. De maatregel blijft behouden in het basisonderwijs, terwijl die in het secundair onderwijs wordt vervangen door de mogelijkheid om ondervertegenwoordigde groepen tot maximum 20 percent voorrang te geven. Hoe staan de sprekers tegenover dat vrijblijvende karakter? Sp.a vreest een blanco cheque voor scholen die hun maatschappelijke verantwoordelijkheid willen ontlopen, en dus een extra risico voor scholen die wel hun verantwoordelijkheid nemen. De spreker bevestigt het verband tussen kamperen en capaciteit. Anderzijds kunnen ook andere elementen spelen zoals de beslissing om methodeonderwijs te gaan inrichten. Hoe kan men dat voldoende lang op voorhand inschatten om te bepalen wat capaciteitsscholen zijn?

Vervolgens suggereert het lid om jaar na jaar wetenschappelijk na te gaan hoe de instroom verschuift, zodat men proactief kan ingrijpen met het oog op een systeem voor heel Vlaanderen. Sp.a is voorstander van een digitale aanmeldingsplicht voor alle scholen, met, ingeval van capaciteitsnood, eerst een aanmeldingsprocedure en dan pas formele inschrijving. Hoe staan de sprekers daar tegenover? Haar fractie wil tot slot meewerken aan de zoektocht naar een procedure die ook het buitengewoon onderwijs impliceert. Ook die onderwijsvorm vraagt daar duidelijk om. Zij stelt voor om gezamenlijk een amendement uit te werken.

Kathleen Krekels gaat in op de bezorgdheid in plattelandsgemeenten die geen ervaring hebben met aanmelding. Zelf suggereert ze als overgangsmaatregel om gebieden zonder capaciteitsproblematiek in het overgangsjaar nog niet tot digitale aanmelding te verplichten. Voor haar fractie is digitale aanmelding in het buitengewoon onderwijs bespreekbaar, op voorwaarde dat tussen de aanmelding en de uiteindelijke plaatsing een bespreking in het platform plaatsvindt. Op die manier zijn het de leden daarvan die een school aanwijzen, en niet het systeem zelf. Hoe moet volgens de sprekers de capaciteit per pedagogische eenheid en de toewijzing bepaald worden? Wil men de inschrijving laten plaatsvinden op 1 maart zoals in het voorstel, of kan de datum van 1 september behouden blijven?

Orry Van de Wauwer heeft vooral onthouden dat de sprekers voor snelle voortgang pleiten omdat de implementatie tijd vergt en ze de principes steunen. Hij sluit zich aan bij de vraag naar samenwerking tussen stad en rand om concurrentie te vermijden in het Antwerpse. Welke concrete stappen werden al gezet in de afstemming van systemen?

3.2. Antwoorden van de steden en replieken

Elke Decruynaere bevestigt dat de wissels de belangrijkste aanpassing zijn aan het systeem dat vorig jaar al liep in Gent en Antwerpen. Dat mensen elkaars eerste ticket kregen, zorgde voor commotie. Dat is mogelijk doordat niet eerst alle eerste voorkeuren een plaats krijgen, maar school per school een ordening wordt gemaakt op basis van toeval. Daarvoor heeft men gekozen omdat er scholen zijn waarvoor het aantal ouders met een eerste voorkeur veel groter is dan het aantal plaatsen. Die zouden meteen opgevuld zijn met een deel van de eerste voorkeuren, wat voor de andere ouders met eerste voorkeur tot gevolg zou hebben dat ze moeilijker hun tweede, derde of vierde krijgen, omdat ook daar ouders met eerste voorkeur de eerste kans krijgen. De Brusselse ervaring daarmee leerde dat in dat systeem een groter aantal mensen helemaal geen school van voorkeur toegewezen krijgt, terwijl MJA meer mensen oplevert die een school van eerste, tweede of derde voorkeur toegewezen krijgen.

Vervelend neveneffect is wel de mogelijkheid dat twee personen hun tweede voorkeur toegewezen krijgen en dat dit tegelijk de eerste van de ander was. Als ze elkaar kennen en ruilen, waarom mag dat dan niet, blokletterde de pers. Welnu, men heeft die wissels achteraf niet toegestaan omdat ze oneerlijk zijn tegenover anderen die dezelfde school als eerste voorkeur hadden en ze evenmin toegewezen kregen. Ander argument is dat ze mogelijk maken dat plaatsen verkocht worden. De optimalisering in Gent, die voor het overgangsjaar is overgenomen door het voorstel, bestaat erin dat wissels vooraf worden uitgevoerd door de computer. Dat is een stap vooruit, al geeft de schepen wel toe dat men ook op die wissels weer kan speculeren, maar de wetenschappelijke knowhow voor een alternatief dat ook dat incalculeert, vereist meer tijd. De gesuggereerde opvolging van de instroom is in dat verband eveneens zinvol, maar een taak van het departement en niet van het lokale niveau, stelt Elke Decruynaere.

Steven Penneman vult aan dat het eerste systeem het Bostonmechanisme genoemd wordt, en om zijn nadelen wordt uitgesloten in het voorliggende voorstel. Voor een wetenschappelijke uitleg over het ontstaan van die wissels, volstaat het 'Pareto inefficiencies of a school proposing deferred acceptance algorithm' te googelen.

Het komt erop neer dat in een algoritme dat scholen voorstelt, waarvan ook de standaardwerkwijze tot nu toe een voorbeeld was, twee personen die allebei een slecht toevalsnummer trokken voor hun eerste keuze en een gunstig voor hun tweede, elkaar blokkeren in de verdeling. Alle keuzes worden immers tegelijk aan alle scholen aangeboden, en men behoudt zijn hoogste keuze in opeenvolgende rondes, terwijl de onderliggende in de pot gaan, die weer aan alle scholen wordt aangeboden. Het kan gebeuren dat wie een gunstig toevalsnummer trekt bij zijn tweede keuze, nooit aan zijn eerste toekomt, waardoor Pareto-inefficiëntie ontstaat. Op het moment dat ouders dat van elkaar te weten komen, worden wissels achteraf nodig. Het gebeurt niet veel, maar het is wel een bekende eigenschap van het algoritme waarvoor gekozen is in 2009 voor het basisonderwijs, en dat daarna ook toegepast werd in het secundair onderwijs.

De spreker onderstreept dat hij niet heeft gesuggereerd dat men voor de toekomst moet voortwerken op het MJA-algoritme. Men kijkt daarvoor eerder naar een andere versie, die ook het meest wordt gebruikt: het student proposing deferred acceptance algorithm, waarin niet alle keuzes tegelijk worden aangeboden maar eerst de eerste. Pas aan wie de eerste niet kreeg, wordt de tweede aangeboden. Ook daarin kan de tweede nog over de eerste springen, maar ze blokkeren minder vaak.

De gevraagde aanpassing aan de eerste zin, namelijk om het toevalsnummer te leggen op het kind, sluit blokkering helemaal uit en maakt wissels achteraf onnodig. Het mechanisme wordt opnieuw strategieneutraal.

Elke Decruynaere vervolgt dat het ontbreken van een gemeenschappelijke datum voor de inschrijving in het basisonderwijs leidt tot dubbele aanmeldingen, bijvoorbeeld door ouders die dichter bij een school in Destelbergen wonen dan bij de meest nabije school in Gent, en vervolgens niet laten weten aan die tweede dat ze in de eerste zijn ingeschreven, en daardoor die plaats onnodig bezet houden. Afgezien van één datum, is het ook wenselijk dat die aanpalende gemeenten aansluiten op hetzelfde systeem, zeker omdat afstand tot de school een parameter is in het basisonderwijs en de vrees dat een buurtschool overspoeld wordt door kinderen uit de stad daardoor ongegrond is. Bovendien vermijdt men daarmee mogelijke witte vlucht.

Kim Anthoni vult aan dat Antwerpen groot is. In stadsdelen als Merksem is veel druk op de plaatsen, waardoor mensen zich bijvoorbeeld ook dubbel gaan melden in Brasschaat. Dat wil men voorkomen. Daar komt bij dat sommige scholen niet instappen in het Antwerpse systeem om voordeel te halen uit de mogelijkheid van een vroegere inschrijfdatum. Dat wordt voorkomen door één datum en uiteraard ook door één aanmeldingssysteem voor alle scholen.

Elke Decruynaere heeft niet gezegd dat dubbele contingentering de enige weg is naar sociale mix. Daarnaast zijn maatregelen nodig als schoolbezoeken en het overtuigen van ouders om zelf een minder gesegregeerde keuze te maken.

Het klopt dat de LOP's voortaan de vrijheid krijgen om andere criteria te hanteren, maar de vraag blijft of de 20 percent als plafond bedoeld is of niet. Zij wil vermijden dat wie uit de boot valt omdat het plafond bereikt is, geen kans meer heeft om in de tweede categorie toegevoegd te worden. Het huidige

systeem werkt immers zo. Omdat dat allicht niet de bedoeling is, vraagt ze een overgangsjaar.

Jo De Ro bevestigt dat het bedoeld is als voorrangsregel, waarvoor men kiest of niet. Als men het hanteert, heeft men een percentage. Men kan de doelgroep kiezen. Het is echter zeker niet zo dat de afvallers niet in de 80 percent aan bod kunnen komen, legt hij uit. Als men het systeem uitrekent, vergroot de sociale mix sneller dan bij dubbele contingentering. Als voorbeelden geeft hij meisjes/jongens in tso of bso, en bewoners versus anderen in een bepaald gebied.

Kris Van Dijck vult aan dat het niet alleen geldt voor het overgangsjaar, maar het wordt de regel.

Elke Decruynaere blijft erop wijzen dat het op dit moment technisch niet mogelijk is om de voorrang op die manier te laten plaatsvinden. De enige mogelijkheden zijn de 20 percent niet toe te passen, dan wel als plafond. Zij bepleit nogmaals in het overgangsjaar te kunnen blijven werken zoals tot nu toe.

Steven Penneman vult aan dat de keuze om in het overgangsjaar te werken met de bestaande applicatie, omdat de doorontwikkeling tijd vergt, die vraag legitiem maakt. Zij is immers gebouwd op dubbele contingentering en zal automatisch de resterende 80 percent toewijzen aan de andere, dus oververtegenwoordigde groep, wat contraproductief kan zijn. Vandaar zijn verzoek om in het overgangsjaar op een andere manier te mogen omgaan met de percentages.

Het LOP secundair in Antwerpen kiest ervoor om in het overgangsjaar de 20 percent niet te gebruiken, omdat de Antwerpse ervaring leert dat het effect van dubbele contingentering klein is in verhouding tot het ondersteuningswerk dat ervoor nodig is. Een centraal aanmeldingssysteem met alle deelnemende scholen en een eerlijk criterium, is zinvoller om segregatie te vermijden. De Antwerpse keuze is mogelijk omdat haar applicatie al aangepast is aan de eerdere vraag van het LOP basisonderwijs om voor sommige leerlingengroepen te werken zonder dubbele contingentering.

Elke Decruynaere herhaalt dat ze voor het buitengewoon onderwijs een mix wenst van online aanmelding, één datum en het genoemde platform. Ze nodigt de commissie en passant uit voor een gesprek met het Gentse platform, dat vorig jaar werd samengesteld naar aanleiding van de eerste toepassing van de online aanmelding. Alle scholen hebben toen vergaderd over de gegevens van de aanmelders, wat zeer zinvol was, ook al is niet alles opgelost. Het kan immers zijn dat een school echt vol zit. Voor leerlingen met een zware zorgproblematiek doet capaciteit er echt toe, onderstreept ze. Het volstaat niet om er een stoel bij te zetten. Ze pleit voor dialoog met de commissie over de noden, ook op personeelsvlak.

Claude Marinower deelt mee dat de capaciteitsnood in Antwerpen tot 2025 is ingeschat op 11.000 plaatsen, waarvan 7555 in het secundair en 3456 in het basisonderwijs. De komende drie jaar subsidieert Vlaanderen voor 10 en 21 miljoen euro. De ervaring leert dat dit net zal volstaan. Belangrijk is dat bij de vorige capaciteitsstudie de Vlaamse en Antwerpse cijfers overeenstemden, voegt hij nog toe.

Elke Decruynaere legt uit dat het scholen uit buurten met een minder geslaagde sociale mix zijn die aan de alarmbel trekken over de thuistaal. Zij melden dat sommige van hun niet-indicatorleerlingen dat volgens de leerkrachten en op grond van hun gezinssituatie wel degelijk zijn. Thuistaal niet-Nederlands is een zeer zinvol criterium om voor een betere sociale mix te zorgen, zoals in het

voorstel zelf ook gezorgd wordt voor de spreiding van anderstalige nieuwkomers. Voor de leerkracht maken die twee pedagogisch geen verschil.

Steven Penneman vermoedt dat een aanmeldingsregister over heel Vlaanderen mogelijk is. Zoals gezegd kan MJA doorontwikkeld worden tot een aantrekkelijk pakket. Hoe meer scholen aansluiten, hoe beter men kan garanderen dat er één ticket tegelijk is voor elk kind, dat er minder carrousels zijn en minder dubbele inschrijvingen, en dat men ook kan aansluiten bij het centrale inschrijvingsregister.

Of MJA daarvoor als basis moet dienen, is een politieke keuze. Hij denkt evenwel dat het kan. De steden die het ontwikkeld hebben, stellen het nu ook ter beschikking van andere geïnteresseerden. Voor het standaardalgoritme bepleit hij nogmaals een beproefde manier die wetenschappelijk onderbouwd is.

II. De onderwijsverstrekkers KOV en OVSG

1. Uiteenzetting door Katholiek Onderwijs Vlaanderen

1.1. Algemeen

Chris Smits toont zich namens KOV positief over de uitgangspunten van het voorstel van decreet: recht doen aan vrije keuze van ouders; optimale leer- en ontwikkelingskansen voor alle leerlingen bieden; vermijden van kampeertoestanden; regelluwte voor scholen zonder capaciteitsprobleem; en beperking van de dubbele inschrijvingen.

Voor het basisonderwijs is KOV ook positief over de uitwerking, met onder meer een gezamenlijke tijdslijn voor de aanmeldende scholen. Voor het katholiek onderwijs mag die zelfs, net als in het secundair onderwijs, gelden voor alle scholen.

1.2. Vragen en bedenkingen

De spreker toont zich ook voorstander van een sociale mix in het basisonderwijs en dus van maatregelen die segregatie tegengaan. Daarvoor is het instrument van de dubbele contingentering echter niet altijd het meest geschikt. Daarom stelt het katholiek onderwijs voor om dat net als in het secundair onderwijs facultatief te maken.

Voor het secundair onderwijs is de inschrijvingsdatum van 29 mei te laat. Toch vindt KOV dat die datum, om zoveel mogelijk kans te geven aan het studiekeuzeproces, best zo laat mogelijk komt. Inschrijven is meer dan louter een administratief proces, het is een eerste zorgmoment. Het katholiek onderwijs besteedt veel aandacht aan een kwaliteitsvolle intake, iets wat tijd vergt, 30 tot 45 minuten per inschrijving. Die datum verschuiven naar de week van 1 mei zou de scholen wat meer ruimte geven.

KOV heeft wel wat vragen bij de dubbele rol die sommige lokale besturen in het LOP krijgen: onderwijsverstrekker en een stemgerechtigd zitje.

Over de regeling in het buitengewoon onderwijs maakt de katholieke onderwijskoepel zich zorgen. Het is positief dat er een aparte regeling is; dat inschrijven en elk kind een plaats geven een collectieve verantwoordelijkheid is; en dat men kamperen wil vermijden. Helaas is de uitwerking geen vertaling van die uitgangspunten. Om die redenen lanceert het katholiek onderwijs een ander voorstel.

1.3. Buitengewoon onderwijs

Volgens *Tom Vermeulen* betekent chronologisch inschrijven in het buitengewoon onderwijs dat er opnieuw zal worden gekampeerd, zeker voor kinderen met zware zorgvragen. Volgens het voorstel kunnen inschrijvingen 'ten vroegste' starten op eerste schooldag van september, wat betekent dat school A kan inschrijven op 15 september en school B op 1 oktober. Een leerling met een zware zorgvraag zal, zelfs als zijn voorkeur uitgaat naar de school B, bijvoorbeeld omdat er een multifunctioneel centrum aan verbonden is, door zijn ouders eerst ingeschreven worden in school A als back-up zo er in de tweede school geen plaats meer is. De ouders kamperen dus twee keer. Voor kinderen die overstappen van buitengewoon basisonderwijs naar buitengewoon secundair onderwijs, wordt de studiekeuze dus eigenlijk een jaar vervroegd. De ouders kennen de zorgvraag van hun kind en weten dat er voor sommige richtingen, bijvoorbeeld bepaalde studierichtingen in OV4, een beperkt aanbod is. Zij zullen dus zeker kamperen.

KOV stelt voor om net als in het gewoon onderwijs, zo het risico op weigeren bestaat, leerlingen zich eerst te laten aanmelden en ze pas daarna in te schrijven. Dat de verantwoordelijkheid gedeeld wordt, is dan weer wel een goede zaak, omdat kan worden vermeden dat ouders voor hun kind met een specifieke zorgvraag niet lukraak een tweede of derde keuze krijgen. Het platform als vangnet is dus een goed principe. Voor zijn verdere betoog gaat de spreker ervan uit dat het platform er komt. Zo heeft elke leerling een plaats via een gezamenlijke verantwoordelijkheid en wordt vermeden dat de leerlingen met zware zorgvragen te veel in bepaalde scholen geconcentreerd zijn.

Een belangrijke voorwaarde opdat het platform zijn werk kan doen, is dat er maar één inschrijvingsdatum is. Anders kan het bijvoorbeeld gebeuren dat een kind in een school ingeschreven is voor de officiële start van de inschrijvingen in die school. School A start de inschrijvingen op 15 januari, is volzet en weigert een kind. Het platformoverleg moet dan binnen de dertig dagen, dus voor 15 februari, een passend alternatief aanbieden. Dat kan gevonden worden in een andere school waar de inschrijvingen pas starten op 15 maart. Zo kunnen slimme ouders zeker zijn van een plaats in school B door, eens school A volzet is, daar een weigeringsdocument te halen.

Een tweede voorwaarde voor een goede platformwerking is dat er duidelijkheid is over de ingeschreven leerlingen. Als ouders op de inschrijvingsdatum nog wachten op een verslag van het CLB waarin staat in welk type buitengewoon onderwijs hun kind het best terechtkan, moeten ze volgens de huidige formulering van het voorstel van decreet gokken. Elke latere inschrijving overschrijft een eerdere, dus het kind ook in scholen van een ander type inschrijven, is geen optie. Als dat vervangen wordt door de formulering dat 'een latere inschrijving de eerdere van hetzelfde type overschrijft', kunnen de ouders in alle typescholen inschrijven waar hun kind mogelijk naar doorverwezen wordt.

Zonder die duidelijkheid schrijven directeurs de kinderen in zonder te weten voor hoeveel onder hen er ook een verslag zal volgen, dus hoeveel er effectief aan de toelatingsvoorwaarden zullen voldoen. Wat maakt dat ze op het overlegplatform onmogelijk weten of ze andere leerlingen kunnen aannemen of weigeren. Een ander probleem is dat als voor een geweigerde leerling het type onderwijs niet bekend is, er niet kan worden bepaald welk platform van welk type dient samen te komen. Als ouders gegokt hebben, dan zal een platform misschien samenkomen voor dat kind, terwijl het een verslag voor een ander type krijgt of zal krijgen. Hoeveel keer gaan die platforms zo voor niets samenkomen?

Nu is het zo dat het platform een passend alternatief formuleert binnen de dertig dagen nadat een leerling geweigerd is, dus maandelijks dient te vergaderen. Terwijl het dan misschien nog geen zicht heeft of de leerling wel in dat type terecht zal komen en evenmin zicht heeft op het aantal van de ingeschreven leerlingen dat uiteindelijk over de juiste vereisten voor dat type zal beschikken. En wat met leerlingen met een zware zorgvraag, waarvoor het aanbod dus veel kleiner is, die zich pas later aanmelden? Hoe garanderen dat er voor hen nog een gepast aanbod is? Met die voorbeelden hoopt de spreker afdoende aangetoond te hebben hoe belangrijk het is dat bij inschrijving de precieze behoeften van de leerling duidelijk zijn. In de circulaire staat dat er op het moment van inschrijving een verslag of een voorlopig document van het CLB moet zijn. KOV vraagt dat ook decretaal te verankeren.

Zorgzwaarte en aard van aanpassing zijn belangrijke factoren in het buitengewoon onderwijs. Hoe kan er rekening gehouden worden met contextfactoren, zware zorgvragen en specialisaties? Als het platform gezamenlijk verantwoordelijk is dat elk kind een plaats krijgt, is het nodig de capaciteitsniveaus te verfijnen.

De spreker toont dat aan de hand van twee voorbeelden van kinderen met ernstige meervoudige zorgproblemen. Papa zoekt een school voor de zesjarige Jef die een ernstige meervoudige beperking heeft, niet kan stappen, niet kan praten, niet zelfstandig kan eten wegens slikproblemen, niet zindelijk is en een ontwikkelingsleeftijd van minder dan achttien maanden heeft. School A en B die het type 4 aanbieden, zijn volzet verklaard. School C heeft een stevig aanbod voor ernstige meervoudige beperkingen maar de twee pedagogische eenheden zitten aan hun grens. Moet die school dan alle leerlingen van type 4 weigeren, dus ook hoogfunctionerende kinderen met een zwaar motorische beperking? Of kan de school Jef weigeren op basis van zijn beperkte pedagogische eenheden zodat het platform een oplossing moet zoeken? Er is discussie over het volzet verklaren van pedagogische eenheden. KOV sluit zich aan bij de keuze van het voorstel van decreet om pedagogische eenheid en platform te combineren: elke deelnemer aan het platform is ervoor verantwoordelijk dat elke leerling een plaats en een alternatief aanbod krijgt. Daarbij kan rekening gehouden worden met de specialisaties van scholen en zware zorgvragen. Scholen worden collegiaal aangesproken.

Mama zoekt een school voor de zestienjarige Karel die ASS heeft en een bijkomende psychiatrische stoornis, namelijk een psychose en volgens de psychiater een antisociale persoonlijkheid in wording. Er zijn type-9-scholen die zich daarin specialiseren. Die kinderen zijn uiterst prikkelgevoelig, hebben faalangst, zijn vaak depressief en zijn vaak al een paar jaar niet naar school geweest. Sommige worden geklasseerd als niet-schoolgaand, maar elk kind heeft recht op onderwijs. Als er goede alternatieven zijn, mogen dergelijke kinderen niet in dezelfde klas zitten als andere met een totaal andere zorgvraag. Om recht te doen aan dergelijke zorgvragen moet een gespecialiseerde pedagogische eenheid andere leerlingen kunnen weigeren. Op het platform wordt die verantwoordelijkheid dan collegiaal gedeeld. Pas als er een gedetailleerd overzicht is van alle geweigerde en ingeschreven leerlingen, kunnen de deelnemers aan het platform de geweigerde leerlingen samen bekijken en een plaats geven. Uiteraard is het zo dat als de capaciteit verhoogt, de middelen moeten volgen.

De scholen hebben bedenkingen bij sommige criteria waar het platform volgens het voorstel van decreet rekening mee moet houden. De belangrijkste is of het leerlingenvervoer het passende aanbod zal bepalen of zal de zorgvraag de inschrijving bepalen en volgt het leerlingenvervoer? Wat is een redelijke afstand?

Chris Smits pleit ervoor kinderen een passend aanbod te geven en de modaliteiten, inclusief verblijf, daarop af te stemmen.

Kortom, een platform voor het buitengewoon onderwijs is realistisch als de scholen dezelfde inschrijvingsdatum hebben; de zorgvraag voorop staat; bij inschrijving de juiste vraag van het kind bekend is; elke school zijn verantwoordelijkheid neemt maar ook deelt; en de onderwijszorgvraag voor de ondersteuning komt.

Daarom vereist een aanmeldingssysteem in het buitengewoon onderwijs dat er voorrangsgroepen en ordeningscriteria zijn, zoals leefentiteit en kind van personeel. Om recht te doen aan de zorgvraag moet het mogelijk zijn om de organisatie van verblijf en de begeleiding door bijvoorbeeld een multifunctioneel centrum toe te laten als facultatieve mogelijkheid in voorrangsgroepen. Kinderen met een ernstige zorgvraag waarvoor er misschien maar één of twee scholen een passend aanbod hebben, moeten voorrang krijgen.

Van bij de inschrijving moet duidelijk zijn wat het kind nodig heeft, dus moet er een verslag of in ieder geval een voorlopig document van het CLB zijn. Het platform heeft om efficiënt te vergaderen een overzicht nodig van alle geweigerde en alle effectief ingeschreven leerlingen, met hun zorgvraag. Om zijn gedeelde verantwoordelijkheid te kunnen nemen, is het nodig dat de capaciteit per pedagogische eenheid of, voor opleidingsvorm 3, per fase bekend is. Ook de huidige overcapaciteitsgroepen moeten blijven bestaan. Het voorstel van decreet schaft ze af, waardoor laatste plaatsing door de jeugdrechtbank niet langer mogelijk is. Het is absoluut noodzakelijk om kinderen in verblijf of die geplaatst zijn toch een juist aanbod te geven, besluit de spreker.

2. Uiteenzetting door de Onderwijskoepel van Steden en Gemeenten

2.1. Tevredenheid over … met aandacht voor …

Bruno Sagaert herhaalt de zorg van zowel zijn raad van bestuur als van de scholen die hun mening konden laten horen op de ronde van Vlaanderen georganiseerd door OVSG samen met de onderwijsadministratie, namelijk dat het voorstel van decreet moet dienen voor een brede range van hoofdstad, grootsteden, gemeenten, centrumsteden, aangrenzende steden aan capaciteitsgebieden tot landelijke gemeenten, wat het niet evident maakt om één moment van inschrijving te bepalen.

Bij het voorstel van decreet zijn er niet zo veel inhoudelijke opmerkingen, wel heel wat bezorgdheden over de operationalisering. Een Inschrijvingsdecreet lost het capaciteitsprobleem niet op, het is eerder omgekeerd: een oplossing voor de schaarste van het aanbod in bepaalde regio's. Dat het kamperen aan de schoolpoort verdwijnt, stemt de spreker tevreden. Toch vreest OVSG dat er digitale wachtrijen kunnen ontstaan. Een grote meerwaarde van het voorstel van decreet is dat het de dubbele inschrijvingen onmogelijk maakt.

Dubbele contingentering is een middel en geen doel, sociale mix is het doel. OVSG betreurt in die zin dat ze geschrapt wordt voor het secundair onderwijs. De koepel vraagt dat de vervangende maatregel, namelijk de 20 percent, geëvalueerd wordt zowel op vlak van doelgroepomschrijving als van gebruik door regio's.

OVSG acht voor scholen in capaciteitsgebieden een gemeenschappelijke tijdslijn nodig. Goede afspraken om de tijdslijnen op elkaar af te stemmen tussen scholen die liggen in aangrenzend gebied en die in het capaciteitsgebied, zijn nodig. In regio's zonder capaciteitsprobleem of met een lage leerlingendensiteit zien

ouders het nut niet in van een tijdslijn voor heel Vlaanderen. De spreker suggereert scholen in dergelijke regio's te stimuleren om daarover afspraken te maken. Voorts is OVSG tevreden over het volledig afschaffen van de campusvoorrang, hoewel daar weinig gebruik van gemaakt wordt.

2.2. Knelpunten

Bruno Sagaert kaart enkele knelpunten aan, vooreerst de timing. Een schoolbestuur moet tegen 15 januari heel wat beslissingen nemen die veelvuldig overleg en tijd vergen, vooral om dat, naar de geest van het voorstel, met zoveel mogelijk besturen en netoverstijgend te doen. Dat alle scholen in een regio samenwerken, zorgt voor duidelijkheid voor ouders en leerlingen. Zelfs in een bepaald gebied zijn er soms grote verschillen tussen de scholen: sommige verwachten leerlingen van bepaalde geboortejaren te moeten weigeren, andere van elk geboortejaar, nog andere verwachten geen weigeringen. En van die laatste zullen er zijn die aansluiten bij het aanmeldingssysteem en andere die dat niet doen. Dergelijke diverse situatie zal veel voorkomen, vooral in landelijke gebieden die grenzen aan capaciteitsgebieden. En ook daar moet overlegd en beslist worden tegen 15 januari.

Tegen 1 maart moeten ouders geïnformeerd worden en ondersteund om zich digitaal aan te melden. In de regio's waar het al in voege is, is gebleken dat dat niet evident is, zeker niet voor ouders uit eerder precaire groepen. Daarbij komt nog dat de gemeentebesturen pas in januari geïnstalleerd worden. Dergelijke belangrijke beslissingen worden niet op een installatievergadering genomen, en dus hoe dan ook verplaatst naar februari. Bruno Sagaert dringt erop aan dat de decreetgever daar een oplossing voor zoekt.

De software en de technische ondersteuning zijn een volgend knelpunt. Een aanmeldingssysteem is ingewikkeld. OVSG is tevreden over de financiële middelen die ervoor vrijgemaakt worden, maar denkt dat die beter gebruikt worden voor één centraal Vlaams aanmeldingssysteem.

2.3. Conclusie

OVSG is in grote mate tevreden over de inhoudelijke invulling van het systeem, maar toont zich bezorgd over de realisatie per lokaliteit van een digitaal aanmeldingssysteem, waaronder de afstemming tussen de lokale partners, alsook de informatie en ondersteuning van de ouders. Tot slot vraagt de koepel met nadruk een oplossing voor de tijdsdruk voor de gemeentebesturen.

3. Vragenronde

3.1. Tussenkomsten van de leden

Kris Van Dijck is voor een werkbare regeling, ook voor het buitengewoon onderwijs. Hij kreeg de voorbije periode ook veel opmerkingen over de werkbaarheid voor het gewoon onderwijs. Van de twee schepenen hoorde hij vandaag dat de software operationeel is en kan doorgespeeld worden naar anderen. Welke andere problemen zien de sprekers met die software? Hij benadrukt dat dit voorstel er niet voor zal zorgen dat iedereen de school van zijn voorkeur zal hebben. Het blijft bij wat de spreker de ordening van de ontevredenheid placht te noemen, zij het wel op een eerlijke en ordentelijke manier.

De indieners hadden wat het buitengewoon onderwijs betreft een gulden regel, aldus *Jo De Ro*: het kind moet op de juiste plaats terechtkomen. Als het geen plaats vindt, is het aan Vlaanderen om dat op te lossen. De indieners zullen sleutelen aan het voorstel om tegemoet te komen aan de opmerkingen. Het

gevolg zal wel zijn dat de regeling ingewikkeld wordt. De decreetgever wil geen lange ingewikkelde decreten, maar wordt daar veelal door de realiteit toe gedwongen. De spreker heeft begrip voor de opmerkingen over de timing, zeker in 2019. Toch worden ook nu niet alle deadlines gehaald. De reglementen van stedelijke scholen worden lang niet altijd tijdig, dus voor september, besproken op de gemeenteraad. Hij denkt zelfs dat de helft van de provinciale en stedelijke scholen pas een maand nadien zou starten als dat verplicht zou zijn. Het voorstel van decreet breidt ook de rol van de gemeenteraad uit, maar niemand van de indieners, het ministerie van Onderwijs of de minister zal de inspectie, verificatie of federale politie naar de gemeente sturen die bepaalde data niet haalt. Jo De Ro pleit voor enige flexibiliteit. Het dossier kan voorbereid worden en al doorgestuurd naar de Commissie inzake leerlingenrechten, waarna de goedkeuring door de gemeenteraad dan later plaatsvindt.

Bij amendement zal mogelijk nog wel wat met de data geschoven worden, maar latere data stuiten op bezwaar bij mensen die verderop in het proces zitten.

Secundaire scholen pleiten dan weer voor een vervroeging van de inschrijvingsdatum, maar louter bekeken vanuit het kind, dus zonder de praktische bezwaren van scholen of CLB's, valt er veel voor te zeggen om die datum te verlaten, tot ook de klassenraden zich uitgesproken hebben.

Kathleen Krekels zegt dat heel wat plattelandsgemeenten uit de groene rand rond Antwerpen in dubio zitten om al dan niet te starten met een digitaal aanmeldsysteem, nochtans willen ze de mogelijkheid hebben kinderen te weigeren. Soms willen scholen ook gewoon een eigen systeem en daarvoor zoeken ze dan al dan niet samenwerking met andere scholen. Ze willen ook weten of ze enkel voor bepaalde richtingen mogen weigeren. Komen dergelijke vragen ook tot bij de onderwijsverstrekkers? En zo ja, wat is hun antwoord?

Het lijkt *Caroline Gennez* dat het enthousiasme van de onderwijskoepels kleiner is dan dat van de steden. Ze vermoedt dat die meer inbreng hadden in het voorstel van decreet. Hoe zijn de koepels daar eigenlijk bij betrokken?

Het lid beaamt dat het niet evident is data te vinden die voor iedereen passen. Zij is voor 1 mei als centrale inschrijvingsdatum voor het secundair onderwijs. Dat 29 mei in de week na de Vlaamse verkiezingen valt, is volgens haar allicht geen toeval. Ze acht het wenselijk de meest geschikte timing voor alle niveaus nogmaals te bespreken.

Voor het buitengewoon onderwijs is aanmelding noodzakelijk. De spreker hoopt dat er een goede oplossing gevonden wordt en wil daar graag toe bijdragen. Een weigering op grond van een pedagogische eenheid houdt het gevaar in van discriminatie van leerlingen met een zwaarder zorgprofiel binnen eenzelfde type.

3.2. Antwoorden en replieken

Steven Penneman wijst erop dat de tienduizend folders, met de timing afgesproken in het Antwerpse lokaal overlegplatform, zo goed als klaar zijn om naar de drukker te gaan. Als er nog wijzigingen in data zijn, ook al heeft hij begrip voor de opmerkingen van scholen dat 29 mei rijkelijk laat is, komt de informatie aan ouders in het gedrang. In Brussel was er trouwens al informatie verspreid toen bekend raakte dat er een nieuw decreet zat aan te komen.

Chris Smits acht de missie geslaagd om de leden van de Commissie voor Onderwijs ervan te overtuigen dat de regeling voor het buitengewoon onderwijs moet worden bijgeschaafd. Dat niet iedereen zijn eerste voorkeur zal krijgen, is duidelijk. Een Inschrijvingsdecreet kan het capaciteitsprobleem niet oplossen, dat

kan enkel een capaciteitsverhoging onder andere op infrastructureel vlak. Hij vraagt het parlement om het mechanisme van de hertelling in het secundair onderwijs te herbekijken, en dan toch zeker de cumulatieve en zeer strenge parameters, ook al heeft dat budgettaire gevolgen. Heel wat secundaire scholen hebben een enorme inspanning geleverd, met geen enkel gevolg op hun omkadering omdat ze door het cumulatieve karakter van die parameters net niet in aanmerking kwamen.

Dat de data niet voor iedereen passend kunnen worden gemaakt, begrijpt hij. De sterke klemtoon op het buitengewoon onderwijs geeft misschien de indruk dat het katholiek onderwijs niet enthousiast is, maar het vindt de uitgangspunten van het voorstel van decreet de juiste. KOV zal zijn deel van de verantwoordelijkheid nemen om wat beslist wordt uit te voeren, ook al in het voorjaar 2019.

Bij het KOV zijn er vier personen aangesteld voor deze aangelegenheid, merkt de spreker op. Zij worden overspoeld met vragen. De onderwijskoepel heeft net een informatieronde voor basis- en secundair onderwijs achter de rug en daarop was het voorstel van Inschrijvingsdecreet een van de thema's. Op de zitdagen, die op 5 december starten, zijn ondertussen al meer dan tweehonderdzestig scholen ingeschreven.

Tom Vermeulen is het ermee eens dat, net als in het gewoon onderwijs, ook in het buitengewoon onderwijs enkel leerlingen geweigerd mogen worden als er plaatstekort is. Aan Caroline Gennez meldt hij dat heel wat scholen hun verantwoordelijkheid nemen voor kinderen met zware of weinig voorkomende zorgvragen. Om die verantwoordelijkheid te kunnen blijven nemen en veel middelen in te zetten voor die groepen, is een weigeringsmogelijkheid per pedagogische eenheid cruciaal. Dat mag scholen inderdaad niet de mogelijkheid geven zich te verschuilen. Daarom is het overlegplatform noodzakelijk, zodat de scholen elkaar zo nodig kunnen terechtwijzen.

Bruno Sagaert ziet twee aspecten aan het digitale systeem: de softwareontwikkeling en de gebruikersmogelijkheden. Elkeen die wil starten met een aanmeldsysteem moet beslissen of hij zich houdt aan de drie standaarddossiers. Als hij beslist om andere factoren, bijvoorbeeld toeval, te laten meespelen, moet hij een afwijking aanvragen bij de Commissie inzake leerlingenrechten, wat twee weken uitstel betekent. Het kan zijn dat het aanmeldsysteem voor alle aangesloten schoolbesturen gelijk is, maar dat hoeft niet, wat dan weer bijkomende eisen stelt aan de software. Daarbij komt nog dat de verschillende systemen zoals MeldJeAan en Victor vooralsnog niet compatibel zijn. Wegens andere voorrangsgroepen en criteria is het voor scholen uit de Rand niet evident om zich aan te sluiten bij het systeem van de Vlaamse Gemeenschapscommissie. Al naargelang de plaats waar het kind woont, zou het wel eens kunnen dat ouders zich moeten aanmelden op meer dan één systeem. Net om die reden toont het OVSG zich voorstander van een centraal ontwikkeld aanmeldsysteem.

De voorbije weken hield ook OVSG een informatieronde waarop heel veel reactie kwam. Ook de mailboxen van de bevoegde medewerkers puilen uit. In eerste instantie tracht de onderwijskoepel duiding te geven over wat het voorstel van decreet juist inhoudt. De koepel zal, nadat de scholen een werkwijze gekozen hebben, ze daarbij ondersteunen. Een school kan in september inderdaad aan de slag met een schoolreglement dat in voege is onder voorbehoud van goedkeuring door het gemeentebestuur. Aan een inschrijvingssysteem zijn echter financiële en personele consequenties verbonden. De Vlaamse financiële tegemoetkoming is er maar één jaar, terwijl een bestuur daarna opdraait voor eventuele kosten op langere termijn.

Jo De Ro wijst erop dat gemeenten niet hoefden te wachten op dit decreet. Niet alleen grote maar ook kleinere gemeenten hebben de problemen aangepakt. Voor het aanmeldsysteem basisonderwijs betaalde de gemeente Vilvoorde 3900 euro. Een kleinere gemeente kon dus al voor dat beperkte budget een goed werkend systeem aanschaffen en operationeel maken. Met dit voorstel van decreet komt er daarbovenop nog een subsidie voor de opstartkost. De timing is krap, maar heel wat lokale besturen en LOP's zijn al in gang geschoten.

III. POV en LOP's

1. Uiteenzetting door Provinciaal Onderwijs Vlaanderen

Griet Mathieu zal de toestand geven zoals hij is op 4 december, want de zaak wijzigt snel. Het provinciaal onderwijs houdt van kamperen, maar in de vrije natuur, niet in een campingcar op een parkeerplaats voor een school. Het is dan ook tevreden met de principes van het voorstel van decreet zoals de verplichte aanmelding in Gent en Antwerpen, het vermijden van dubbele inschrijvingen, één tijdpad, behoud van de voorrangsregeling voor zussen en broers enzovoort. Ideeën zijn belangrijk, maar het is echter de uitvoering van het voorstel van decreet op het werkveld dat uiteindelijk voor ouders telt, aldus de spreker.

1.1. Waarborgen van de vrije schoolkeuze

Het eerste principe van het voorstel van decreet is het waarborgen van de vrije schoolkeuze van alle leerlingen en ouders zonder kamperen. Verschillende aanmeldsystemen blijven echter mogelijk. Het kan zelfs dat mechanismen in één gemeente verschillen, bijvoorbeeld als een bepaalde school geen inschrijvingen weigert. Dat ouders goed geïnformeerd zijn, is een noodzakelijke waarborg voor de vrije schoolkeuze. Indien verschillende systemen naast elkaar bestaan, heeft dit tot gevolg dat ouders door de bomen het bos niet meer zien, wat opnieuw een druk legt op de vrije schoolkeuze.

De spreker focust op de aanmeldsystemen in knelpuntgemeenten waar het provinciaal onderwijs in participeert. De systemen in Antwerpen en Gent lopen al sinds vorig jaar. In Leuven is er nu ook een goed initiatief, gesteund door de stad. Ook in Mechelen wordt gestreefd naar één aanmeldsysteem, ook hier met ondersteuning vanuit de stad. Er is nog geen volledige duidelijkheid omdat de raad van bestuur nog moet samenkomen. Hamme had al een systeem dat gewoon voortgezet wordt. Kortrijk maakt nu pas een eerste analyse van de cijfers, maar zou opteren voor vrije inschrijving en dus niet onmiddellijk een aanmeldsysteem invoeren. In Hasselt had één van de onderwijsverstrekkers een aanmeldsysteem en daar kijkt men voorlopig de kat uit de boom. Door het gebrek aan tijd is een aanpassing van het bestaande systeem niet eenvoudig. Aangezien capaciteitsproblemen er wat trager op gang komen in vergelijking met Gent en Antwerpen, is het logisch dat het in Limburg en West-Vlaanderen wat trager loopt. In Oudenaarde en Maasmechelen starten aanmeldsystemen maar niet alle scholen sluiten zich erbij aan.

Kortom, als LOP en een sterke regie door de stad elkaar vinden, zijn er goede initiatieven. In andere steden en gemeenten kiest men voor een ad-hocoplossing zoals vooralsnog geen systeem opzetten of slechts een beperkt aanmeldsysteem. POV stelt vast dat de snelheid van de uitrol wellicht een effect heeft op de kwaliteit van het beslissingsproces dat eerder gebeurt op basis van intuïtie dan wel een analyse van cijfergegevens over de capaciteit. De spreker stelde vast dat op LOP-overleg niet altijd de capaciteitscijfers besproken worden.

Om de rechten van de ouders te vrijwaren, moet de beslissingsprocedure van voldoende kwaliteit zijn.

1.2. Maximale uniformiteit

Het tweede principe is de maximale uniformiteit. Waar een LOP is, is er al ten minste overleg, stipt de spreker aan. Die structuur geeft een voorsprong, ook al moeten er nog heel wat stappen ondernomen worden om 15 januari te halen. In Tienen bijvoorbeeld vinden het lokaal overlegplatform en de stad elkaar goed. Daar kleuren bso en tso geel, wat staat voor tekorten van ongeveer tweehonderdvijftig plaatsen. Maar POV stelt vast dat de LOP-zone niet altijd samenvalt met de leerlingbewegingen, wat maakt dat ouders hun kind soms in twee aanmeldsystemen inschrijven. Het aanmeldsysteem van Boom zou in die zin, omwille van de leerlingenstromen, bij Antwerpen gevoegd kunnen worden, merkt Griet Mathieu op.

Waar er geen lokaal overlegplatform is, loopt het minder vlot. Daarvan geeft de spreker enkele voorbeelden. De provinciale school in Zottegem bekijkt samen met het lokaal bestuur of zij leerlingen zal moeten weigeren voor 1B, maar wist niet dat zij de andere scholen van de gemeente daarvan moet verwittigen. Ondertussen is er telefonisch contact en zal de school geen leerlingen weigeren, dus komt er geen aanmeldsysteem. De capaciteitsbarometer van 2015 wees niet op problemen in Lommel. De directeur van de provinciale school daar moet dus nog beginnen na te denken of hij zal weigeren of niet. Ook in Eeklo en Ninove is dat zo. Kortom, een lokaal overlegplatform in samenwerking met de gemeente fungeert als motor. Waar er geen is, is het aan de directeurs, de besturen en de onderwijskoepels om de zaak te trekken.

1.3. Centrale tijdslijn

POV steunt het derde principe van een centrale tijdslijn, maar zijn directeurs stellen een ander tijdpad voor, waarbij de aanmeldingen een maand eerder gebeuren. Heel wat ouders gaan immers dadelijk na de kerstvakantie op zoek naar informatie. Eerder starten, betekent dat de scholen er niet meer mee bezig hoeven te zijn tijdens de examens.

1.4. Financiële ondersteuning

Voor het vierde principe, de financiële ondersteuning, dankt Griet Mathieu het parlement hartelijk. Een aanmeldsysteem is duur en de financiering zal niet altijd volstaan. Stabroekse scholen kunnen nu aansluiten bij het lokaal overlegplatform Antwerpen tegen de kostprijs van 5000 euro voor 225 leerlingen en per bijkomende leerling 20 euro extra, maar daarvoor krijgen ze wel de full-option. Omdat de provinciale school de financiering van 5000 euro moet delen met een GO!-school zal het Vlaamse geld niet volstaan.

Bij systemen als MeldJeAan-Gent, dat de school 750 euro kost, kunnen gemeenten enkel aansluiten als ze naast een gemeente gelegen zijn die erbij aangesloten is. POV vraagt daar flexibeler in te zijn. Voorts wijst de spreker erop dat het vasthechten van het aanmeldingssyteem aan een LOP-zone beperkingen heeft. Een LOP als geheel kan niet aansluiten bij het systeem van een ander LOP (Boom bijvoorbeeld bij Mechelen) terwijl scholen dit wensen in functie van kostendeling en ontwikkeling van een eigen performant aanmeldingssyteem. Volgens het voorstel van decreet kan samenwerking tussen LOP's niet.

1.5. Buitengewoon onderwijs: gezamenlijke verantwoordelijkheid

Het vijfde principe dat buitengewoon onderwijs een gezamenlijke verantwoordelijkheid is, werd heel goed onthaald door de provinciale scholen voor buitengewoon onderwijs. De Vlor beveelt dan wel een aanmeldingssysteem aan, maar de scholen vinden dat het weigeringssysteem voldoet. Als de weigering echter zou komen van de pedagogische entiteit en er een verschil is tussen kleuter- en lager onderwijs, zou het mogelijk worden om veel meer leerlingen een plaats te geven. Daarnaast vraagt het POV ervoor te zorgen dat leerlingen buitengewoon onderwijs zo dicht mogelijk bij hun woonplaats les kunnen volgen.

1.6. Tot slot

Als het voorstel van decreet de optie van verschillende aanmeldsystemen in één gemeente behoudt, is het niet ondenkbaar dat er een aanmeldsysteem komt per onderwijsverstrekker. Dat zou volgens het POV een verschraling betekenen van de vrije schoolkeuze.

Griet Mathieu wijst er nog op dat niet alle ouders voldoende kennis hebben van internet en computer of voldoende leesvaardig zijn. Ze vraagt dus zeker aandacht voor de begeleiding van kwetsbare doelgroepen.

2. Uiteenzetting door de lokale overlegplatforms

2.1. LOP-landschap

Hubert Buys schetst dat er 70 LOP's zijn, 41 voor basisonderwijs en 29 voor secundair onderwijs en een zestigtal voorzitters. Een tiental heeft immers twee platforms onder hun hoede.

De voorzitters vergaderen geregeld per provincie en elke provincie vaardigt iemand af naar de vergadering van de gemandateerde voorzitters, dat zijn dus de woordvoerders van provincies en grote steden. Die stemmen af op AGODI, vangen de signalen op van de lokale overlegplatforms, organiseren studiedagen en opleidingen, faciliteren projecten, vertegenwoordigen de lokaal overlegplatforms op verschillende fora enzovoort. De LOP-deskundigen zijn onmisbaar in de werking van de voorzitters en de LOP's.

De spreker kan geen detailbeeld geven van alle lokale ontwikkelingen, vragen of verzuchtingen van bepaalde voorzitters of LOP's. Hij zal wel enkele belangrijke algemene verzuchtingen en vragen toelichten.

2.2. Basishouding van de gemandateerde LOP-voorzitters

Op 7 september 2018 waren de LOP-voorzitters toch wat verrast door de aankondiging van een voorstel van decreet. Het veroorzaakte hier en daar toch wat wrevel, omdat bepaalde LOP's al klaar waren met hun drukwerk en hun dossier voor de Commissie inzake leerlingenrechten. Hier en daar was er zelfs wat weerstand. Overal bleek een grote informatiebehoefte. De gemandateerde LOP-voorzitters drongen niet aan op uitstel van de implementatie, alhoewel ze veel begrip hebben voor het lokale ongenoegen. Die voorzitters maakten daarover zelf nota's over aan de minister of aan de leden van de Commissie voor Onderwijs. De gemandateerde voorzitters vragen nu een ruimer debat, maar pas in september 2019, nadat duidelijk is hoe de inschrijvingen verlopen zijn. De commissieleden zullen op die studiedag, die plaats zal vinden in september of oktober 2019, uitgenodigd worden.

2.3. Signalen van de LOP-voorzitters

2.3.1. Mandaatperiode LOP-voorzitters

Voor de LOP's basisonderwijs verandert er niets, noch in de samenstelling, noch aan het mandaat van de voorzitter. De mandaatperiode start op 1 januari 2019 en loopt zes jaar. Voor de LOP's secundair onderwijs is die mandaatperiode ook zes jaar, maar voortaan kan een vertegenwoordiger van het lokaal bestuur voorzitter worden. Een vertegenwoordiger van het lokaal bestuur kan ook als stemgerechtigd lid deel uitmaken van het LOP-bestuur. Van de 70 voorzitters blijven er 59 aan; 7 voorzitters stoppen maar zijn al vervangen, veelal al voor de grote vakantie; in 2 gevallen is er nog geen nieuwe voorzitter; en bij 2 andere is het nog onduidelijk wat het worden zal. Slechts in 5 van de 29 LOP's secundair onderwijs zijn de gewijzigde bepalingen betreffende het voorzitterschap even ter sprake gekomen, zonder verdere gevolgen.

2.3.2. Buitengewoon onderwijs: belangrijke bezorgdheid

Over het buitengewoon onderwijs tonen de LOP-voorzitters zich bezorgd, benadrukt de spreker. Ze pleiten voor een aanmeldmogelijkheid. Voorts is er een tegenspraak over de startdatum van de inschrijvingen tussen het voorstel van decreet en de memorie van toelichting: 'ten vroegste' op 1 september versus 'vanaf' 1 september.

De centrale rol voor regionale overlegplatforms is wel een goede zaak. Een voorwaarde is echter dat de inschrijvingen maar later op het schooljaar plaatsvinden, bijvoorbeeld na de paasvakantie. Zo niet dreigt dat voor planlast te zorgen, in de zin dat de directies er het volledige schooljaar mee bezig zijn.

2.3.3. Samenwerken met aangrenzende gemeenten

Ook scholen van buiten het LOP-gebied en aangrenzende gemeenten, kunnen aansluiten. Enkele LOP's wijzen op problemen met de timing. Het zal een huzarenstukje zijn om op die korte termijn tot afspraken te komen. Dat is nu al moeilijk binnen het LOP-gebied, laat staan als er dan nog met scholen of besturen uit aangrenzende gemeenten moet worden onderhandeld. De besturen worden trouwens pas vanaf 1 januari geïnstalleerd. Wat gebeurt er met gemeenten zonder secundaironderwijsaanbod? Worden gemeenten, die via een gemeente zonder onderwijsaanbod aangrenzen, beschouwd als aangrenzend? Kunnen LOP's bij LOP's aansluiten? Op die vragen geeft het voorstel van decreet geen antwoord, merkt Hubert Buys op.

2.3.4. 20 percent ondervertegenwoordigde groepen

De LOP-voorzitters maken zich ook zorgen over hoe de 20 percent ondervertegenwoordigde groepen verwerkt wordt in het aanmeldingssysteem. Ook de precieze omschrijving van ondervertegenwoordigde groepen is voor velen niet duidelijk.

2.3.5. Tweede kans voor broers en zussen

Een aantal LOP's betreurt dat geen tweede voorrangsperiode voor broers en zussen kan worden aangeboden. Vaak horen ouders die vergeten zich in de eerste voorrangsperiode aan te melden, tot de kwetsbare groepen.

2.3.6. Nieuwe lokale besturen

Lokale besturen zijn betrokken als inrichtende macht enerzijds en als regisseur anderzijds. De nieuwe besturen starten in januari 2019, 15 januari is dan kort dag, merkt de spreker op.

2.3.7. Tijdslijn secundair onderwijs

De startdatum van 29 mei vinden sommige scholen vrij laat omdat de inschrijvingen dan lopen tijdens de examens, verbeteringen en deliberaties.

2.3.8. Andere signalen

Rond het standaardalgoritme zijn er nog een aantal vragen, bijvoorbeeld over de behandeling van de leerlingen die tot de ondervertegenwoordigde groepen behoren, maar uit de boot vallen voor de 20 percent. Sommige LOP's vragen tot slot de indicator thuistaal in te voeren.

3. Vragenronde en replieken

Elisabeth Meuleman begrijpt de wrevel, want de timing vraagt bovenmenselijke inspanningen van heel wat actoren, waaronder de LOP's. In het onderwijs is iedereen er nog maar eens toe bereid dergelijke inspanning te leveren. Het Brusselse LOP zou wel inhoudelijke problemen hebben, aldus het lid.

Hubert Buys weet dat er daar problemen zijn, maar spreekt enkel voor de kleinere LOP's. *Griet Mathieu* kan evenmin iets zeggen over Brussel, waar er geen provinciaal onderwijs is.

IV. De onderwijsverstrekkers GO! en OKO

1. Uiteenzetting door het GO!

1.1. Algemeen

Raymonda Verdyck schaart zich namens GO! achter de principes van het vermijden van dubbele inschrijvingen en het verbannen van kamperen.

1.2. Capaciteit

Het voorstel van Inschrijvingsdecreet koppelt aan het fundamentele streven naar een sociale mix echter het capaciteitsprobleem. Er zijn regio's waar er te weinig plaatsen zijn voor de populatie, maar ook op andere plaatsen zijn er scholen die gewoon volzet zijn. Dat kan niet opgelost worden met een Inschrijvingsdecreet maar vergt structurele maatregelen.

1.3. Uitgangspunten inschrijvingsbeleid

Een Inschrijvingsdecreet heeft wel tot doel een sociale mix bij alle onderwijsverstrekkers te bereiken die bijdraagt tot het vermijden van uitsluiting, segregatie en discriminatie, en tegelijk de vrije keuze van de ouders te waarborgen.

Onderwijs moet democratiserend werken en niet de sociale ongelijkheid reproduceren. Nu al krijgt het GO! vragen van bezorgde ouders die vrezen dat hun kind niet in het GO! terecht zal kunnen. Nochtans krijgt het gemeenschapsonderwijs van de Grondwet de taak de vrije schoolkeuze te garanderen, merkt de spreker op.

1.4. GO!-uitgangspunten inschrijvingsbeleid

Het GO! betreurt dat zijn pleidooi voor een centraal aanmeldings- en inschrijvingsregister niet gevolgd is en dat er geen centrale tijdslijn is. Het zal niemand verrassen dat het GO! het jammer vindt dat de dubbele contingentering als instrument voor sociale mix in het secundair onderwijs sneuvelt. Positief vindt het dat er regelluwte is voor de basisscholen zonder capaciteitsproblemen en dat er een centrale tijdslijn komt voor het secundair onderwijs.

1.5. Knelpunt: aanmeldingssysteem

Raymonda Verdyck herhaalt dat het GO! het een gemiste kans vindt dat er geen centraal aanmeldingssysteem komt, alsook dat de planlast voor het aanmeldingssysteem bij de scholen komt te liggen. Het GO! moet jaarlijks 5000 leerlingen weigeren, iets wat het niet wil, en het krijgt er meer werk mee omdat het moet werken met het digitale register en het aanmeldsysteem. Er is wel al wat informatie aan scholen bezorgd, maar de indieningsdatum van 15 januari blijft een krappe deadline. Daarbij komt nog dat het parlement nog aan de teksten sleutelt. Het onderwijs is dan wel gewoon zich te moeten schikken naar regelingen die nog niet in decreet gegoten zijn, om ze, eens goedgekeurd, snel te kunnen invoeren, maar blij wordt het daar niet van.

1.6. Knelpunt: dubbele contingentering

Sophie Van Cauwenberghe toont zich namens GO! tevreden over het behoud van de dubbele contingentering in het basisonderwijs, maar ontevreden dat die niet behouden wordt voor het secundair onderwijs. Het systeem is uniek. Het houdt ten volle rekening met de voorkeur van de ouders en respecteert de vrije keuze. Het draagt bij tot het realiseren van de sociale mix.

Het kan gemakkelijk als achterliggend algoritme ingebouwd worden in een sociaal aanmeldsysteem, zonder extra planlast voor de scholen, stelt de spreker. De voorrang voor maximum 20 percent voor de ondervertegenwoordigde groepen, die het dient te vervangen, is te vrijblijvend en biedt onvoldoende garanties voor een sociale mix.

Ook worden de ondervertegenwoordigde groepen niet gedefinieerd. Volgens het inschrijvingsrecht van 2005 kan een school voorrang verlenen aan kinderen die beantwoorden aan één of meer gelijkekansenindicatoren. Wegens het stigmatiserende effect ervan hebben heel weinig scholen dat toegepast. Het GO! vreest dus dat er ook van de voorrangsregeling in dit voorstel van decreet weinig gebruik zal worden gemaakt.

1.7. Knelpunt: toewijzing en inschrijving secundair onderwijs

Het voorstel van decreet bepaalt dat de toewijzing van de plaatsen in het secundair onderwijs gebeurt op 27 mei. Het GO! vraagt om dat te veranderen in 'uiterlijk op 27 mei', wat de scholen meer dan één dag tijd zou geven voor de toewijzing.

In het basisonderwijs zijn er drie weken voor het verzilveren van de tickets. In het secundair onderwijs starten de vrije inschrijvingen op dezelfde dag als de verzilvering van de tickets. Het GO! vreest voor chaos en grote ontgoocheling bij ouders die zich die dag komen aanmelden en te horen krijgen dat ze drie weken moeten wachten vooraleer ze weten of hun kind echt ingeschreven is. Gedurende die periode kunnen kinderen met een ticket dat plaatsje immers nog innemen. Voorts vindt ook het GO! 29 mei als start voor de inschrijvingen te laat en vraagt de datum te vervroegen.

1.8. Knelpunt: buitengewoon onderwijs

De scholen voor buitengewoon onderwijs zijn heel ongerust, maakt de spreker duidelijk. Scholen die al jaren met een aanmeldprocedure werken, begrijpen niet waarom dat niet meer mag. Zij verstaan evenmin waarom een platform hen zal kunnen verplichten om een geweigerde leerling toch in te schrijven als zij aangeven dat hun capaciteit volzet is. Ze vragen of de decreetgever dan kwantiteit boven kwaliteit verkiest. Ook in dit onderwijstype vindt het GO! de inschrijvingsdatum te vroeg. Een latere datum is nodig opdat de kans dan groter is dat het kind over een CLB-verslag beschikt, zodat ook het platform dan minder en efficiënter kan vergaderen. Een ander motief is geen onnodige druk te leggen op de CLB's om het verslag af te leveren.

1.9. Knelpunt: timing en transparantie

De timing is bijzonder krap, beklemtoont Sophie Van Cauwenberghe. Er is nauwelijks tijd om te overleggen met andere scholen, terug te koppelen naar de raad van bestuur en te beslissen over onder meer de ordeningscriteria. De ICT-er moet de opdracht krijgen om de aanmeldprocedure uit te werken. En daarbij komt nog dat de ouders van alles op de hoogte moeten worden gebracht.

Voorts kan het GO! moeilijk aanvaarden dat een vertegenwoordiger van het lokale bestuur voorzitter kan worden van het LOP. Als het bestuur ook een schoolbestuur is, kan het geen neutrale rol spelen.

1.10. Voorstellen

Raymonda Verdyck vraagt het parlement toch een centraal aanmeld- en inschrijvingsregister aan de Vlaamse Regering aan te bevelen. Dat is beter voor scholen en voor ouders. Volgens het voorstel van decreet kunnen scholen aansluiten bij een LOP van een aangrenzende gemeente. Het GO! vraagt een soepelere regeling omdat er niet in elke gemeente scholen zijn. Functioneren in een LOP betekent een beter overleg en betere ondersteuning, wat scholen meer comfort geeft.

Een centrale tijdslijn, ook in het basisonderwijs, is beter voor scholen en voor ouders omdat het duidelijkheid schept. Het GO! vraagt voorts de inschrijvingsdatum in het gewoon onderwijs te vervroegen en in het buitengewoon onderwijs te verlaten. Zeker voor scholen die niet in een LOP-regio liggen vraagt het GO! een overgangsjaar. Voorts dringt het GO! aan op structurele maatregelen voor de capaciteitsproblemen. Het GO! pleit voor voldoende opvolging en evaluatie zoals in het voorstel van decreet trouwens bepaald is. Bijsturingen zo die nodig zijn, moeten zorgen voor een kwaliteitsvol inschrijvingssysteem.

2. Uiteenzetting door het Overleg Kleine Onderwijsverstrekkers

2.1. Algemeen

OKO is blij dat er eindelijk een regeling is, aldus *Hans Annoot*. Het is goed dat een regeling gezocht is die duidelijkheid wil brengen en toch inspeelt op onderscheiden situaties, alsook dat, meer dan eerder, het waarborgen van de vrije schoolkeuze van alle leerlingen en ouders het eerste doel is. De kleine onderwijsverstrekkers zijn immers meer dan andere onderwijsverstrekkers afhankelijk van de onderwijsvrijheid, waar de vrije keuze een essentieel element van is. Deze onderwijsvrijheid is eigenlijk hun enige waarborg.

Bij de conceptnota was de reactie van de meeste scholen dat de regeling complex is en voor implementatie afhankelijk van veel betrokkenen. Ze kaartten voorts de

onduidelijkheid aan alsook dat er op erg korte termijn belangrijke beslissingen dienden te worden genomen. Daarnaast zijn heel wat ouders ongerust over de impact op hun schoolkeuze. Ze organiseerden zelf ouderbijeenkomsten van verschillende scholen en brievenacties.

2.2. Situering OKO

OKO is een netwerkorganisatie van vier koepels: de Federatie Steinerscholen, de Federatie Onafhankelijke Pluralistische en Emancipatorische Methodescholen (FOPEM), het Vlaams Onderwijs Overlegplatform (VOOP) en de Raad van Inrichtende Machten van het Protestants-Christelijk Onderwijs (IPCO). Ondanks grote verschillen in onderwijsovertuiging werken die organisaties constructief samen, vooral vanuit hun gedeelde zorg voor onderwijsvrijheid, als waarborg voor hun minderheidsprojecten. Dat kan door de wederzijdse erkenning maar ook door de uitgesproken eigenheid, waardoor ze elkaar niet ervaren als concurrenten.

Het gaat vaak om scholen opgericht en gewild door ouders. Ze hebben een plaats verworven, soms door tussenkomst van een rechter, in het onderwijsveld en -regelgeving. Met de term onderwijsovertuiging of onderwijsproject bedoelt het OKO zowel de levensbeschouwelijke grondslag als de bijzondere pedagogische en onderwijskundige opvattingen die – los van een levensbeschouwing – aan een school ten grondslag liggen.

2.3. Knelpunten OKO

Als eerste knelpunt kaart ook het OKO de samenhang tussen het voorstel van decreet en het capaciteitstekort aan. Als er geen capaciteitsprobleem was, zou dit voorstel misschien niet voorliggen of toch niet in zijn huidige vorm of met de huidige dringendheid.

Er zijn niet veel scholen binnen de onderscheiden koepels van OKO en ze liggen verspreid, soms is er zelfs niet één in een provincie. Toch hebben veel scholen een capaciteitsprobleem daar er meer vraag is dan plaatsen, ondanks meerdere recente capaciteitsverhogingen. Daardoor moeten ze vaak deelnemen aan een gemeenschappelijk aanmeldsysteem waar ze weinig impact op hebben omdat ze een minderheid vormen. Daardoor is de vrije schoolkeuze van deze ouders kwetsbaarder. Uitbreiding van capaciteit is niet eenvoudig, zeker in het secundair onderwijs met de rationalisatie- en programmatieregeling en de zeer beperkte mogelijkheid tot hertelling bij capaciteitsuitbreiding.

Het OKO vindt het positief dat het voorstel sterk wil inzetten op het waarborgen van de vrije schoolkeuze van alle ouders. De memorie van toelichting van het Inschrijvingsdecreet van 2002 repte niet over de onderwijsvrijheid, noch de actieve, noch de passieve, maar verwees wel meermaals naar het waarborgen van de consumentenrechten van de ouders. Door de vrije schoolkeuze te herleiden tot een consumentenrecht, werd een significante trendbreuk ingezet. Het is de basis van een systeem dat aan elke keuzegrond dezelfde waarde hecht: een mooie speelplaats staat dan op gelijke voet met een onderwijsproject. Die consumentenkeuze veronderstelt evenwicht tussen en brede aanwezigheid van de meest voorkomende traditionele onderwijsprojecten. Het evenwicht en de brede aanwezigheid van bepaalde strekkingen, in die tijd niet-confessioneel en confessioneel onderwijs, was trouwens één van de doelstellingen van het Schoolpact.

Een Inschrijvingsdecreet, geënt op het waarborgen van consumentenrechten, waar nu trouwens op voortgebouwd wordt, vormt blijkbaar geen echt probleem voor onderwijsprojecten die traditioneel ruim verspreid en gewaarborgd zijn,

maar weegt wel op de keuze voor minderheidsprojecten, hetzij die op basis van een minoritaire levensbeschouwing, hetzij op basis van specifieke pedagogische en onderwijskundige opvattingen, stelt de spreker. Alvast in OKO-scholen worden ouders niet als consument beschouwd maar als partners, medeverantwoordelijken, medebestuurders en vaak ook medeoprichters.

Een volgende kwestie is of onderwijskeuze zien als consumentenrecht de grondwettelijke waarborgen veiligstelt. In een arrest stelt het Grondwettelijk Hof dat de vrijheid van onderwijs in de Grondwet voor de inrichtende machten het recht inhoudt om, zonder verwijzing naar een bepaalde confessionele of niet-confessionele levensbeschouwing, met aanspraak op overheidsfinanciering of -subsidiëring onderwijs in te richten en aan te bieden dat zijn eigenheid vindt in bepaalde pedagogische of onderwijskundige opvattingen.

In een recent artikel in het Tijdschrift voor Onderwijsrecht en Onderwijsbeleid argumenteren Jan De Groof en Kurt Willems dat actieve en passieve onderwijsvrijheid, die geregeld als tegenstellingen geportretteerd werden, twee kanten van dezelfde medaille zijn. Het Grondwettelijk Hof heeft immers reeds meermaals bevestigd dat de keuzevrijheid van ouders afhangt van het recht om scholen op te richten en omgekeerd. Voor het OKO is het waarborgen van consumentenrechten dus niet hetzelfde als de grondwettelijk gewaarborgde vrije schoolkeuze, beklemtoont Hans Annoot.

Ouders in scholen die tot een OKO-koepel behoren zien twee specifieke knelpunten voor de vrije schoolkeuze voor kleinere onderwijsprojecten. Zo is het criterium afstand, dat in dit voorstel van decreet versterkt wordt voor het basisonderwijs, geen adequaat criterium bij de keuze voor de enige school van een welbepaalde onderwijsovertuiging in een regio. Het enige relevante criterium voor die scholen is ordening op basis van voorkeur van ouders. Het tweede knelpunt is de overgang tussen basis- en secundair onderwijs. Ouders tonen zich bezorgd en willen dat hun kind zijn schoolloopbaan kan voortzetten in het gekozen onderwijsproject. Ze vinden dat het algoritme hen daartoe geen zekerheid geeft, ook al is er voldoende capaciteit in de secundaire school voor bij-instroom. Ze hebben zelfs geen zekerheid dat hun kind voort kan studeren in de secundaire school die gelegen is op dezelfde locatie als de basisschool van die onderwijsovertuiging. Dat wordt trouwens ervaren als een uitwijzing.

Het OKO heeft zich altijd voorstander getoond van inclusieve regelgeving, waarmee het bedoelt dat alle mogelijke situaties op gelijke wijze ermee gevat zijn zodat ze breed en billijk toepasbaar is en er geen onevenredige effecten zijn waardoor mensen uit de boot vallen. Vaak is dat niet mogelijk omdat het de regelgeving te complex zou maken. Het is ook niet realistisch om deze inschrijvingsregelgeving op een totaal andere manier te hervormen zodat ze niet meer gebouwd is op consumentenbescherming. De enige oplossing op korte termijn is een gediversifieerde behandeling van een specifieke situatie, dus een uitzonderingsregeling. Een aangepaste regeling dus die rekening houdt met objectieve verschillen in context en eigen karakteristieken van het onderwijsproject, zoals het in de Grondwet staat.

Het OKO suggereert een specifieke doelgroep af te bakenen, namelijk ouders die kiezen voor een minderheidsproject. Zo zijn er niet veel en ze zijn doorgaans weinig verspreid. De afbakening van groepen in het basisonderwijs van het decreet basisonderwijs biedt daar een mogelijkheid toe. Dat kan dan al dan niet samengevoegd worden met de representatieve groeperingen van inrichtende machten uit het Kwaliteitsdecreet waarin de vier partners van het OKO in een opsomming uitdrukkelijk benoemd worden. Ze hebben trouwens elk een pedagogische begeleidingsdienst, weliswaar zonder personeelsomkadering omdat ze zo klein zijn. Ter inspiratie geeft de spreker nog een andere afwijking ten

behoeve van kleine onderwijsverstrekkers: als er in een provincie geen 900 leerlingen in dat onderwijsproject zitten, mogen er scholengemeenschappen basisonderwijs opgericht worden die over heel Vlaanderen verspreid zijn. Voorts is een combinatie van voorgaande inspiraties of zijn zelfs andere oplossingen mogelijk.

Een oplossing houdt in dat basisscholen van deze doelgroep enkel ordenen op basis van voorkeur, niet op afstand. Voor de overgang naar een secundaire school stelt OKO een aparte voorrangsgroep voor zodat kinderen hun schoolloopbaan in hetzelfde onderwijsproject kunnen voortzetten, eventueel met de bijkomende voorwaarde dat er voldoende extra capaciteit moet zijn om nieuwkomers in dat project toe te laten. De spreker suggereert de commissieleden inspiratie te halen bij de regeling in Brussel, dan niet van het aantal jaren in het Nederlandstalig basisonderwijs, maar van het aantal jaren in een specifiek onderwijsproject de basis voor de ordening te maken. OKO beseft dat het geen simpele zaak is, maar het is wel van vitaal belang voor de kleine onderwijsverstrekkers. De kleine onderwijsverstrekkers vragen dat elk inschrijvingssysteem de complexe realiteit omvat en de vrije schoolkeuze maximaal garandeert, ook aan ouders die kiezen voor minderheidsprojecten. Enkel zo kan de door de Grondwet gewaarborgde onderwijsvrijheid voor iedereen in gelijke mate gerealiseerd worden.

3. Vragenronde

Kris Van Dijck denkt dat de problemen van de kleine onderwijsverstrekkers een Inschrijvingsdecreet overstijgen. Hij informeert hoe nu de overgang van basis- naar secundair onderwijs bij hen verloopt. Wat met niet-OKO-scholen met hetzelfde pedagogische project, bijvoorbeeld de GO!-Freinetscholen? Hoe kan in een Inschrijvingsdecreet bepaald worden welke rechten mensen hebben om een keuze te maken voor het ene of het andere project? Op basis van welke redenen weigeren de OKO-scholen nu leerlingen?

Hans Annoot legt uit dat het tot nu meeviel wat het weigeren van leerlingen betreft uit de eigen basisscholen, maar merkt dat de capaciteitsdruk toeneemt. Dat komt omdat de leerlingen waarvoor destijds in het kleuteronderwijs een capaciteitsverhoging gebeurd is, nu naar de secundaire scholen gaan. Het nieuwe algoritme zal daar geen goed aan doen. Nu worden kinderen geweigerd als er geen plaats meer is, dus op basis van chronologie. Sommige scholen nemen deel aan het stedelijke aanmeldsysteem.

Andere scholen kunnen dezelfde problemen hebben als scholen van OKO-koepels, hij denkt aan de joodse scholen. Nu is het zo dat de vrije schoolkeuze veelal gezien wordt als een keuze tussen officieel en vrij onderwijs. Dat laatste type is opgedeeld volgens erkende levensbeschouwing en uit te breiden met scholen met een bepaalde pedagogische overtuiging. Hij probeerde die keuzemogelijkheden duidelijker te stellen door het begrip 'onderwijsproject' te introduceren.

Kris Van Dijck vraagt of het OKO zijn actieve onderwijsvrijheid bepleit om zelf te bepalen welke 'consument' welkom is.

Dat heeft het parlementslid fout begrepen, aldus *Hans Annoot*. Het is zeker niet de bedoeling dat de school gaat selecteren. Hij wil dat er voor de secundaire scholen van kleine onderwijsverstrekkers een objectieve voorrangsgroep komt, namelijk de kinderen van ouders die al langer voor dat pedagogische project gekozen hebben. Voorwaarde is dat de school een ruimere capaciteit heeft en dus ook andere leerlingen een plaats kan geven.

Raymonda Verdyck heeft alle begrip voor de kleine onderwijsverstrekkers. Ook het GO! kent dergelijke problemen, het heeft immers ook Freinet-, Dalton- en Leefscholen onder zijn hoede. Er zijn ook ouders die zich zorgen maken of hun kind in een secundaire school met dezelfde onderwijsmethodiek les zal krijgen, zeker daar de scholen van dat type niet dik gezaaid zijn. Op sommige scholen is het zelfs moeilijk te garanderen dat een kind dat daar basisonderwijs gevolgd heeft, op dezelfde campus kan blijven. Net daarom hanteert het GO! al langer de campusgedachte.

Jo De Ro herinnert eraan dat het Vlaams Parlement sinds 2002 gekozen heeft voor een vrije toegang tot elke school die door de Vlaamse overheid erkend en door de belastingbetaler gefinancierd wordt. Weigeringsgronden zijn dat de ouders het pedagogische project niet aanvaarden of er aan bepaalde feitelijke criteria, bijvoorbeeld de leeftijd van het kind, niet voldaan is. Het grondwettelijke alternatief is zich buiten dat systeem zetten met bijvoorbeeld huisonderwijs.

Raymonda Verdyck is het daar helemaal mee eens, het probleem is echter de capaciteit. Daar verandert het Inschrijvingsdecreet niets aan, dus kan de keuze van ouders niet worden gegarandeerd. Het is niet de bedoeling dat ouders gedwongen worden in te schrijven in een school met een ander onderwijsproject maar de plaatstekorten zijn van dien aard dat het wel de realiteit wordt. Zo worden ouders die kiezen voor het neutrale onderwijs van het GO! soms verplicht hun kinderen naar levensbeschouwelijk onderwijs te sturen. Het voorstel van decreet lost dat knelpunt niet op. Door de demografische evoluties zal het trouwens meer en meer voorkomen. Ze vraagt voor zulke gevallen andere mogelijkheden te creëren.

Het OKO is het eens met het inschrijvingsrecht van 2002, aldus *Hans Annoot*. Het is niet aan een school om de motieven van de ouder om te kiezen voor een bepaald project te beoordelen. Het zou zijn alsof een kind dat basisonderwijs genoot in een katholieke school zou gedwongen worden naar een school van het GO! te gaan omdat er geen plaats meer is. Het is volgens het OKO geen probleem om aan een kleine groep ouders de toegang tot een school van hun keuze te garanderen, zo lang er ook plaatsen zijn voor nieuwkomers in dat project.

Raymonda Verdyck herinnert eraan dat de Grondwet bepaalt dat de gemeenschap, dus het GO!, de vrije keuze moet garanderen. Dat het die grondwettelijke taak niet meer kan garanderen, is een groot en specifiek probleem.

Koen Daniëls weet dat de Steinerpedagogiek een andere relatie tussen school en ouders inhoudt. Wat met kinderen en hun ouders die niet kiezen voor die aanpak maar noodgedwongen in die scholen terechtkomen? Stelt het OKO voor dat op het aanmeldingsformulier een vakje komt voor een bepaalde pedagogische aanpak, bijvoorbeeld alleen Steiner? En hoe denkt het GO! daarover?

Caroline Gennez noemt de dubbele contingentering een middel en geen doel. Doel is de sociale mix. Het nieuwe systeem met de 20 percent ondervertegenwoordigde groepen is vrijblijvender, daarbij komt nog dat die groepen niet omschreven zijn. Wat denken de onderwijsverstrekkers erover dat sociale mix iets dreigt te worden voor geëngageerde scholen?

Permanente monitoring en evaluatie acht zij ook nodig. Dient dat in het LOP te gebeuren of is er een meer wetenschappelijke inbreng nodig? De stad Gent gaf al aan een algemene evaluatie te prefereren boven een aanpak van elk LOP apart.

Sp·a vindt dat digitale aanmelding verplicht moet zijn voor alle scholen, met een centraal aanmeldingsregister voor heel Vlaanderen. Als er capaciteit te kort is, is

er eerst de aanmelding en volgt pas later de inschrijving. Waar er voldoende capaciteit is, gebeurt bij aanmelding meteen de inschrijving. Hoe denken de sprekers over dat systeem?

Elisabeth Meuleman vraagt of een sociale mix een doel is van de kleine onderwijsverstrekkers. Zo ja, hoe garanderen zij dat?

Het LOP Brussel heeft serieuze bedenkingen onder meer bij het optrekken van het percentage Nederlandstaligen naar 65 percent. Hoe denkt het GO! over de voorstellen voor Brussel?

Jamila Hamddan Lachkar informeert waarom de middelen voor capaciteitsuitbreiding niet altijd aangewend worden.

Hans Annoot zegt dat scholen niet weten of ze tweede of derde keuze zijn. Die ouders en kinderen worden dus op dezelfde manier behandeld. Hopelijk zijn ze na verloop van tijd blij dat ze in de school terechtgekomen zijn. In de scholen met een specifiek project is iedereen die zich akkoord verklaart met dat project welkom.

Voor het ordeningssysteem heeft hij de volgende praktische suggestie. Als een school enig of zeldzaam is, vervalt het criterium van de afstand en telt alleen de voorkeur. Elke school kan stellen dat hij een uniek project heeft, net daarom heeft de spreker de term onderwijsproject of onderwijsovertuiging gebruikt, om te verwijzen naar hoe de Grondwet de keuzevrijheid definieert. Net zoals er een voorrangsgroep is voor broers en zussen en voor kinderen van personeel, zouden kinderen die x aantal jaren les volgden volgens een bepaalde onderwijsovertuiging dat ook kunnen zijn. Het gaat er dus gewoon om de keuze van die ouders te waarborgen, de school heeft geen impact op het selectieproces.

De kleine onderwijsverstrekkers hebben nog geen problemen ondervonden met de dubbele contingentering. Als de capaciteit zo groot is dat elke ouder in de school van eerste keuze terechtkan, heeft dubbele contingentering geen effect. Als dat ideaal realiteit wordt, moeten er alternatieve wegen naar de sociale mix gezocht worden. Daar wordt best nu al over nagedacht. Het zou kunnen helpen dat ouders bewuster kiezen voor een onderwijsovertuiging. Onbekend is ook onbemind, dat merken kleine onderwijsverstrekkers die enig zijn in hun regio. In steden, waar er meerdere scholen van een bepaalde minder courante onderwijsovertuiging zijn, verlaagt de drempel. Een betere bekendmaking zou dus een goede zaak zijn.

Raymonda Verdyck beaamt dat sommige ouders door capaciteitsproblemen gedwongen zijn hun kind te laten onderwijzen in een school die absoluut niet hun keuze is. In Brussel zijn er ouders naar het Grondwettelijk Hof gestapt precies om aan te klagen dat de vrije keuze er niet meer gegarandeerd is. Het hof heeft nog geen uitspraak gedaan. Het voorstel van decreet tracht de sociale mix te realiseren en om te gaan met de capaciteitsproblemen, terwijl de twee een aparte aanpak nodig hebben. Om het stijgende aantal leerlingen in het secundair onderwijs aan te kunnen, zullen er de komende jaren trouwens veel extra middelen nodig zijn.

Het GO! wil dat alle onderwijsverstrekkers sociale mix realiseren. In het lopende memorandum aan de Vlaamse Regering vroeg het dat. Tegenover die decretale verplichting staan geen sancties, wat maakt dat niet iedereen er op de juiste manier mee omgaat, meent de spreker.

De evaluatie en monitoring gebeuren best op wetenschappelijke wijze. Het gaat immers om het fundamentele recht van de vrije onderwijskeuze. In het voorstel

van Caroline Gennez om in niet-capaciteitsregio's aanmelding en inschrijving te laten samenvallen, alsook in capaciteitsregio's eerst te laten aanmelden en dan pas in te schrijven, kan het GO! zich vinden. Van zijn Brusselse scholen kreeg het GO! weinig opmerkingen behalve over de enorme tijdsdruk.

Dat een school bij de eerste reeks van capaciteitsmiddelen pas in juni-september wist welke middelen hij kreeg voor het lopende jaar, verklaart de achterstand. Dat er nu driejarenplannen zijn, maakt dat scholen beter weten op welk ogenblik ze welke middelen krijgen. Raymonda Verdyck zal de commissie een overzicht van de realisaties bezorgen, maar voor het basisonderwijs zijn alle extra plaatsen waarvoor de overheid extra middelen gaf, ondertussen een feit, met uitzondering van die waarvoor het GO! pas recent geld kreeg. De stand van zaken in het secundair onderwijs wordt nu in kaart gebracht. Kortom, de vertraging is weggewerkt.

De Brusselse voorrangsgroep van 15 percent voor kinderen die basisonderwijs in een Nederlandstalige school volgden, vindt het GO! een goede zaak, aldus *Sophie Van Cauwenberghe*. Alleen zou het liever hebben dat niet negen jaar maar vijf of zes jaar zou volstaan. Het is moeilijk in te schatten wat de gevolgen zijn van de verhoging van 55 naar 65 percent. Zeker gezien het aantal Nederlandstaligen in Brussel, is ze geneigd er geen voorstander van te zijn.

Jan DURNEZ,
voorzitter

Vera CELIS
Orry VAN DE WAUWER
Elisabeth MEULEMAN,
verslaggevers

Gebruikte afkortingen

AGODI	Agentschap voor Onderwijsdiensten
aso	algemeen secundair onderwijs
ASS	autismespectrumstoornis
bso	beroepssecundair onderwijs
CLB	centrum voor leerlingenbegeleiding
GO!	onderwijs van de Vlaamse Gemeenschap
ICT	informatie- en communicatietechnologie
KOV	Katholiek Onderwijs Vlaanderen
LOP	lokaal overlegplatform
MJA	MeldJeAan
OKO	Overleg Kleine Onderwijsverstrekkers
OV	opleidingsvorm
OVSG	Onderwijskoepel van Steden en Gemeenten
POV	Provinciaal Onderwijs Vlaanderen
tso	technisch secundair onderwijs
Vlor	Vlaamse Onderwijsraad